

Research Paper

Evaluating the effectiveness of elementary schools based on the document of fundamental transformation of education in order to provide the ideal model

Hadigheh Abbasi¹, Mozghan Ohamadi Naeeni*², Faezeh Nateghi³

1. Doctoral student of philosophy of education, Department of Educational Sciences, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.

2. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak Branch, Iran.

3. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Arak Branch, Arak Islamic Azad University, Iran.

Received: 2022/12/04

Accepted: 2023/06/06

PP:57-82

Use your device to scan and read the article online

DOI:

[10.30495/JEDU.2024.31293.6274](https://doi.org/10.30495/JEDU.2024.31293.6274)

Keywords:

Transformational leadership,
Organizational learning,
Organizational performance,
Human resource improvement.

Abstract

Introduction: The present research was conducted with the aim of evaluating the effectiveness of elementary schools based on the Fundamental Transformation of Education document in order to provide the ideal model in Qazvin province.

research methodology: according to its purpose and nature, it is of a mixed type, sources of data collection were done in the qualitative part: document of fundamental transformation of education, national curriculum, executive approvals of schools using the sampling method. Research tools: A 99-question researcher-made questionnaire with a reliability coefficient (0.91), the research community of primary education colleagues in Qazvin province (1462 people), 300 people were selected using the Cochran sampling method. In the quantitative part, Cronbach's alpha was used for the normality of the data and for the reliability of the Kolmogorov Smirnov goodness of fit test, structural equation modeling analysis was used for the validity of the presented model, and confirmatory factor analysis with the t test in SPSS software was used for the validity of the model.

Findings: The results of the qualitative part: all the extracted components are effective. The results of the quantitative part: for all the components, the t-statistic with a significant level of 0.0001 has a significant difference with the average level of 3. The average of the components Educational leadership and management 4.39, curriculum component 4.36, teacher training component and provision of human resources 4.57, financial resource provision and allocation component 4.68, provision of space, equipment and technology 4.56, research component and The evaluation of 4.56 is higher than the average level of 3. It indicates the high effectiveness of the identified factors of elementary schools.

Conclusion: according to the results of the research: provision of space, equipment and technology, research and evaluation, teacher training and provision of human resources, curriculum, guidance and educational management, provision and allocation of financial resources have a suitable factor load for prediction The model of achieving effective primary schools is from the point of view of the document of fundamental transformation of education.

Citation: Abbasi Hadiqeh, Mohammadi Naini Mozghan, Natghi Fajeh(2024). Evaluating the effectiveness of elementary schools based on the document of fundamental transformation of education in order to provide the ideal model. Journal of New Approaches in Educational Administration; 15(3):57-82

*Corresponding author: Mozghan Mohammadi Naeeni

Address: Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak Branch, Iran.

Tell: 09183480013

Email: mm.naeeni@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction:

Paying serious attention to education is one of the key and important goals of governments. An effective and efficient educational system is a system that fits the real goals and needs of the society (Taymourinejad, 2012). The mission of education in Iran is implemented through schools in an official form and it aims to achieve effectiveness through schools (Ziaaldini, 2017). School is an effective channel and channel for transferring a set of knowledge, skills, values and specific social beliefs (Talibzadeh, 2013). The culture and civilization of Islam and Iran, the Persian language and literature, provided the values of the Islamic revolution, patriotism, national unity and independence, and Islamic solidarity. The policies, programs, activities and educational methods of the school, emphasizing the experiences and learning situations, must be compatible with the Islamic standard system (Executive Code of Schools, 1400). Schools, as the most stable form of education institution, have always been subject to questions regarding their quality and effectiveness (Khalkhali and Ghahrmani, 2013).

According to Hoy and Miskel (2013) The school is considered as the basis and infrastructure of any development and change in the society, because with the education and flourishing of talents, creativity, creative thinking and problem solving power in the students, the society is gradually guided towards prosperity, growth and development (Haidari Fard, 2014). The flow of education and training based on the Islamic standard system in order to guide the people of the society towards the preparation for the conscious and voluntary realization of the levels of good life in all dimensions, suitable fields for the development and continuous improvement of the students' identity in line with the formation and progress of the Islamic society in the schools falls down. which is supported by 6 subsystems of guidance and educational management, curriculum, teacher training and provision of human resources, provision and allocation of financial resources, space, equipment and technology, and research and evaluation. It should be noted that this trend should be predicted and implemented in 6 areas of faith, religious and moral, social and political, biological and physical, aesthetic and artistic, economic and professional, and scientific and technological.

Context:

The main mission of the deputy of elementary education; It is to provide the basis for identifying, developing, emerging and cultivating talents and acquiring basic skills based on religious and national principles and values in order to achieve a level of good life and provide the basis for the country's

growth and development. And based on the perspective of primary education in the country, primary schools in urban, rural and nomadic areas are efficient, effective and learning centers that have forward-looking and transformative managers, thoughtful, motivated and competent educators. Sadr, by developing the educational environment (quantitative and qualitative) and providing quality preschool and primary school education, to nurture learners in the style of the twenty-year vision document of Islamic Iran (believing and inculcated in Islamic ethics, questioning and thinking, healthy and cheerful...) For this purpose, it is expected to carry out the necessary measures to create a fundamental transformation in the primary period, according to the upstream documents. (Strategic document of the Deputy of Elementary Education, 2019). Despite the efforts of the officials, there are weaknesses that can be mentioned among the most important weaknesses that exist now:

1. The lack of familiarity of elementary school principals with the components of the educational management and leadership system has led them to predict and implement educational activities and goals in micro and macro planning without considering the common vision. (Department of Education) Elementary, 1400) audience use of the results of this research, while creating organizational unity, will improve the effectiveness of schools.
2. The lack of attention of the trainers and managers of the educational units to the duties and principles of the curriculum system has caused them to continue to communicate and teach with a traditional view and to design and compile the implementation and evaluation of special school programs as the focus of the neighborhood's progress. do not participate; Using the results of the research and the correct application of the curriculum will improve the effectiveness of schools (Maddi, 1400).
3. One of the most important pillars of the school is the teacher, and the lack of familiarity with the territory, limits, powers and duties and principles under the system of teacher training and provision of human resources has always caused teachers, after being recruited and converted into official status, to the program In order to develop and improve their scientific and practical competence and professional capabilities, they should not take care in accordance with the needs of the audience (Executive Approvals, 1400). The results of this research can provide the necessary knowledge to managers and officials to increase the effectiveness of schools.
4. Failure to pay attention to the principles, approach, and tasks under the system of providing and allocating financial resources has caused school managers to always face problems in providing

educational expenses. Managers and officials can use the results of research and the correct application of various methods to explain the provision and allocation of financial resources for the development and implementation of educational and lesson plans and improve the effectiveness of the school (Adham, 2019).

5. Failure to pay attention to the appropriate physical and virtual space is considered one of the most important reasons for the ineffectiveness of schools, the results of this research can familiarize managers with the scope and task and the principle and approach of the system of providing space, equipment and technology. By explaining and explaining all the activities of planning, organizing, designing, implementing, monitoring and supporting related to the provision of the body of the formal and public education system, as well as the provision of equipment and technology appropriate to educational fields and improving the effectiveness of schools.

6. Research and evaluation (sub-system) in the formal and public education system, as a mission-oriented activity, is based on the foundations, mission, goals and mission of the formal and public education system. Based on this, the understanding and continuous improvement of the situation of the formal and public education system at the school level, in the form of the cycle of practical knowledge production, dissemination, application and evaluation of the findings, and officials and managers using the results of this research, to improve the effectiveness of schools They will pay (Hakimzadeh, 1400).

A review of the researches conducted in Iran shows that various researches have been conducted on the issue of the effectiveness of education activities. Researches such as the relationship between the performance of principals and the effectiveness of principals and the effectiveness of schools (Imam Juma, 2015; Mohammadi, Mirzamani and Azadikta, 2014; Zabal, Gholami and Nemati, 2014; Naqvi, Azari and Lesani, 2015; Vaezi, Hosseini, 2018). The relationship between organizational culture and school atmosphere with the effectiveness of schools (Habibi, Pardachi, Abolghasemi and Ghahrani, 2013 and Ameri Far and Jahani, 2014), the effectiveness of public and private schools (Rahimian, 2015 and Hasanpour, Mohammad Khanlou and Saeedi, 2015) and The relationship between the performance of teachers and the effectiveness of schools (Ghanbari, Ardalan and Mohammadi, 2013 and Abbasian and Firouzabadi, 2015); But so far, no research has been done in the field of evaluating the effectiveness of elementary schools from the perspective of the fundamental transformation document.

Goal:

Evaluating the effectiveness of elementary schools with emphasis on the theoretical foundations of the

fundamental transformation of education and providing and validating the ideal model.

Method:

The governing paradigm of the current research is based on the purpose and nature of the research, it is a mixed method (qualitative, quantitative), in the qualitative part: the research community, the theoretical foundations of the fundamental transformation document, the executive approvals of schools and the national curriculum. In the quantitative part: the research community consisted of 1462 principals and teachers of semi-privileged and privileged schools, 44 educational leaders and 22 primary education experts of education departments of Qazvin province in the academic year of 1399-1400. To select the sample, considering the extent of Qazvin province in 14 regions/counties and districts, in this research, a sample (300 people) was selected from the statistical population using Cochran's formula and sent to the virtual group through an online questionnaire.

In the qualitative part: it has been done using an inferential approach, from open coding. In this way, firstly, the theoretical foundations of the fundamental transformation document, the subject of subsystems, the national curriculum and the executive approvals of education and study and all the items and components were extracted, then using the opinion of experts (school principals, education experts and educational leaders) - Educational employed in the offices of 14 regions of Qazvin province, after the theoretical saturation of the number of subjects, it was reduced to 99 subjects. In the quantitative part: the information obtained from the qualitative part was compiled and designed in the form of a researcher-made questionnaire with 99 questions based on the Likert scale (very high, high, medium, low, very low) in 6 axes according to the subsystems of education and training, and The cause of the spread of the corona virus disease and the virtual presence of managers in educational units, the above questionnaire was sent to the phones of the contacts using the happy messenger, and the comments were collected.

Findings:

In order to answer the first question of the research, to ensure the normality of the data, the Kolmogorov-Smirnov test was used and the one-sample t test was used to evaluate the effectiveness. And to answer the second question of the research from the one-sample t test and to answer the third question of the research, from the confirmatory factor analysis method and smartpls software and check the validity of the measurement models, the proposed model using the structural equation model and using PIs statistical software was provided. And in order to answer the fourth question of the research, the validation of the analysis was done by the structural equation modeling method with the partial least squares

approach in three stages: fitting the measurement model, fitting the structural model and fitting the general model.

Results:

The results of the first research question indicate that for all components, the t statistic with a significant level of 0.0001 is significantly different from the average level of 3. Because the educational leadership and management component with an average of 4.39, the curriculum component with an average of 4.36, the component of teacher training and providing human resources with an average of 4.57, the component of providing and allocating financial resources with an average of 4.68, the average of providing Space, equipment and technology with an average of 4.56, research and evaluation component with an average of 4.56 is more than the average level of 3. Therefore, it shows the high effectiveness of the factors identified in Iran's elementary schools from the perspective of the fundamental transformation of education. And the results of the second research question indicate that for all components, the t statistic with a significant

level of 0.0001 is significantly different from the average level of 3. Because the educational leadership and management component with an average of 2.08, the curriculum component with an average of 2.23, the teacher training component and provision of human resources with an average of 2.30, the component of provision and allocation of financial resources with an average of 2.45, the average provision Space, equipment and technology with an average of 2.16, the research and evaluation component with an average of 2.77 is lower than the average level of 3. Therefore, it indicates the current unfavorable situation of primary schools based on the effective components from the perspective of the theoretical foundations of the fundamental transformation document. In order to achieve effective primary schools, the results of the research showed that the factor load of the guiding and management axes of education is 0.680, curriculum is 0.847, teacher training and provision of human resources is 0.918, provision and allocation of financial resources is 0.500, provision of space, equipment and technology has 0.973, and in research and evaluation it has a factor load of 0.935.

مقاله پژوهشی

ارزیابی اثربخشی مدارس دوره ابتدایی بر اساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش برای ارائه الگوی مطلوب

حدیقه عباسی^۱، مژگان محمدی نائینی^{۲*}، فائزه ناطقی^۳

۱. دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت گروه علوم تربیتی واحد اراک دانشگاه آزاد اسلامی اراک، ایران

۲. استادیار گروه علوم تربیتی واحد اراک دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، ایران

۳. دانشیار گروه علوم تربیتی واحد اراک دانشگاه آزاد اسلامی اراک، ایران

چکیده

مقدمه و هدف: بررسی میزان اثربخشی مدارس دوره ابتدایی از منظر مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و ارائه الگوی مطلوب در استان قزوین انجام شده است.

روش شناسی پژوهش: پژوهش حاضر با توجه به هدف و ماهیت تحقیق از نوع روش آمیخته (کیفی، کمی) است. در بعد کیفی، از روش تحقیق تحلیل محتوا با رویکرد استقرایی استفاده شده، و گویه‌های اثربخش از متن سند تحول بنیادین آموزش و پرورش از طریق کدگذاری باز، محوری و انتخابی، شناسایی و احصا شد. در بعد کمی از روش تشریحی و توصیفی پیمایشی استفاده شده، جامعه آماری شامل کلیه مدیران، راهبران آموزشی - تربیتی مدارس ابتدایی و کارشناسان حوزه معاونت آموزش ابتدایی اداره کل و مناطق ۱۴ گانه استان قزوین بود. حجم نمونه در این پژوهش ۳۰۰ نفر با روش طبقه‌بندی نسبتی و بصورت تصادفی با استفاده از فرمول کوکران تعیین گردید. ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته ۹۹ سؤالی ۵ عاملی لیکرت استفاده شده است. در بخش کمی از آلفای کرونباخ برای نرمال بودن داده‌ها و برای پایایی آزمون نیکویی برازش کلموگروف اسمیرنوف و روایی مدل اندازه‌گیری از تحلیل عاملی تأییدی با آزمون t در نرم‌افزار SPSS از تحلیل مدل یابی معادلات ساختاری برای برآورد اعتبار الگوی ارائه استفاده شده است.

یافته‌ها: در بخش کیفی نتایج نشان داد تمام مؤلفه‌های استخراج شده اثربخش می‌باشند. در بخش کمی نتایج بیانگر این است که برای تمامی مؤلفه‌ها آماره t با سطح معنی‌دار ۰/۰۰۱ تفاوت معنی‌داری با سطح متوسط ۳ دارد. از آنجا که، میانگین مؤلفه‌های راهبری و مدیریت تربیتی ۴/۳۹، برنامه درسی ۴/۳۶، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی ۴/۵۷، تأمین و تخصیص منابع مالی ۴/۶۸، تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری ۴/۵۶، مؤلفه پژوهش و ارزشیابی ۴/۵۶ بیشتر از سطح متوسط ۳ می‌باشد. لذا بیانگر اثر بخشی بالای عوامل شناسایی شده مدارس دوره ابتدایی است. **بحث و نتیجه‌گیری:** نتایج پژوهش نشان داد که تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری، پژوهش و ارزشیابی، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، برنامه درسی، راهبری و مدیریت تربیتی، تأمین و تخصیص منابع مالی دارای بار عاملی مناسب برای پیش‌بینی الگوی دستیابی به مدارس ابتدایی اثربخش از منظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش می‌باشند.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۱۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۳/۱۶

شماره صفحات: ۸۲-۵۷

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/JEDU.2024.31293.6274

واژه‌های کلیدی:

اثربخشی، مدارس دوره ابتدایی، مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

استناد: عباسی حدیقه، محمدی نائینی مژگان، ناطقی فائزه (۱۴۰۳). ارزیابی اثربخشی مدارس دوره ابتدایی بر اساس سند تحول بنیادین آموزش و پرورش برای ارائه الگوی مطلوب. دوماهنامه علمی - پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی. ۱۵ (۳): ۸۲-۵۷

* نویسنده مسوول: محمدی نائینی مژگان

نشانی: گروه علوم انسانی، واحد اراک، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران.

تلفن: ۰۹۱۸۳۴۸۰۰۱۳

پست الکترونیکی: mm.naeni@yahoo.com

مقدمه

امر آموزش و پرورش از اهداف کلیدی و مهم دولت‌ها محسوب می‌شود. نظام آموزشی اثربخش و کارا، نظامی است که با اهداف و نیازهای واقعی جامعه تناسب داشته باشد (Timurinejad, M (2013)). رسالت آموزش و پرورش در ایران از طریق مدارس به شکل رسمی اجرا می‌شود و از طریق مدارس درصدد دستیابی به اثربخشی می‌باشد (Zandavani, A (2021)). و باید زمینه تقویت و پایداری هویت ملی و دینی دانش‌آموزان را با تأکید بر تعمیق باورها و ارزش‌های اسلامی، فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، زبان و ادبیات فارسی، ارزش‌های انقلاب اسلامی، میهن دوستی، وحدت و استقلال ملی و همبستگی اسلامی فراهم آورد. سیاست‌ها، برنامه‌ها، فعالیت‌ها و روش‌های آموزشی تربیتی مدرسه با تأکید بر تجربه‌ها و موقعیت‌های یادگیری، باید با نظام معیار اسلامی منطبق یا با آن سازگار باشد (Approvals of school executive regulations, (2021)). در نتیجه، اساس و زیربنای هرگونه توسعه و تغییر در جامعه به شمار می‌رود، زیرا با تربیت و شکوفایی استعدادها، خلاقیت، تفکر خلاق و قدرت حل مسأله در دانش‌آموزان به تدریج جامعه به سمت شکوفایی، بالندگی و توسعه رهنمون می‌شود (Heydari, Fard, R. (2014)).

از آنجایی که جریان تعلیم و تربیت مبتنی بر نظام معیار اسلامی به منظور هدایت افراد جامعه به سوی آمادگی برای تحقق آگاهانه و اختیاری مراتب حیات طیبه در همه ابعاد، زمینه‌های مناسب تکوین و تعالی مستمر هویت دانش‌آموزان در راستای شکل‌گیری و پیشرفت جامعه اسلامی در مدارس اتفاق می‌افتد. و بوسیله ۶ زیر نظام راهبری و مدیریت تربیتی، برنامه درسی، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، تأمین و تخصیص منابع مالی، فضا، تجهیزات و فن‌آوری و پژوهش و ارزشیابی پشتیبانی و در ۶ ساحت اعتقادی، عبادی و اخلاقی، اجتماعی و سیاسی، زیستی و بدنی، زیباشناختی و هنری، اقتصادی و حرفه‌ای و علمی و فناوری، پیش‌بینی و اجرایی می‌گردد. مأموریت اصلی معاونت آموزش ابتدایی؛ فراهم‌سازی زمینه‌ی شناسایی، بروز، ظهور و پرورش استعدادها و کسب شایستگی‌های پایه بر مبنای اصول و ارزش‌های دینی و ملی جهت دستیابی به مراتبی از حیات طیبه و فراهم‌سازی زمینه‌ی رشد و پیشرفت کشور است.

بر پایه‌ی چشم انداز آموزش و پرورش دوره ابتدایی کشور، مدارس در مناطق شهری، روستایی و عشایری، مراکزی کارآمد، اثربخش و یادگیرنده‌اند که با برخورداری از مدیران آینده‌نگر و تحول‌آفرین، مربیانی فکور، با انگیزه و دارای سعه‌صدر با توسعه‌ی فضای تربیتی (کمی و کیفی) و ارایه آموزش‌های پیش دبستانی و دبستانی با کیفیت، به پرورش یادگیرندگانی در طراز سند چشم‌انداز بیست ساله و شایسته‌ی ایران اسلامی (مؤمن و متخلق به اخلاق اسلامی، پرسش‌گر و فکور، سالم و با نشاط...) می‌پردازند. بدین منظور انجام اقدامات لازم برای ایجاد تحول بنیادین در دوره ابتدایی، با توجه به اسناد بالادستی مورد انتظار است (Strategic document of the Deputy of Primary Education, (2019)). علی‌رغم تلاش‌های مسئولین، نقاط ضعفی مشاهده می‌شود که از جمله مهم‌ترین نقاط ضعفی که هم‌اکنون وجود دارد، می‌توان به آن‌ها اشاره نمود عبارتند از:

۱. عدم آشنایی مدیران مدارس دوره ابتدایی، با مؤلفه‌های زیر نظام راهبری و مدیریت تربیتی، موجب شده است تا در برنامه‌ریزی خرد و کلان بدون توجه به چشم‌انداز مشترک به پیش‌بینی و اجرای فعالیت‌ها و اهداف تربیتی بپردازند (madadi, R, (2021)). استفاده مخاطبان از نتایج حاصل از این پژوهش، ضمن ایجاد وحدت رویه سازمانی، موجب ارتقای اثربخشی مدارس خواهد شد.

۲. عدم توجه مربیان و مدیران واحدهای آموزشی، به وظایف و اصول زیر نظام برنامه درسی، موجب شده است، همچنان با نگاه سنتی به ابلاغ و تدریس پرداخته و در طراحی و تدوین اجرا و ارزشیابی برنامه‌های ویژه مدارس، به عنوان کانون پیشرفت محله، شرکت نمایند؛ با استفاده از نتایج پژوهش، و کاربست صحیح برنامه درسی موجب ارتقای اثربخشی مدارس خواهد شد (madadi, R, (2021)).

۳. یکی از مهم‌ترین ارکان مدرسه، معلم است و عدم آشنایی با قلمرو، حدود، اختیارات و وظایف و اصول زیر نظام تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، همواره باعث شده است، معلمان پس از جذب و تبدیل به وضعیت رسمی، نسبت به برنامه‌ریزی به منظور رشد و ارتقاء صلاحیت علمی و عملی و توانمندی‌های حرفه‌ای خود، متناسب با نیاز مخاطبان، اهتمام نمایند. (Strategic document of the Deputy of Primary Education, 2019). نتایج این پژوهش، می‌تواند آگاهی لازم را به مدیران و مسئولان برای افزایش اثربخشی مدارس ارائه نماید.

۴. عدم توجه به اصول و رویکرد و وظایف زیر نظام تأمین و تخصیص منابع مالی، موجب شده است که مدیران مدارس همواره در تأمین هزینه‌های تربیتی و آموزشی با مشکل مواجه گردند. مدیران و مسئولان، می‌توانند با استفاده از نتایج پژوهش و کاربست صحیح روش‌های متنوع، نسبت به تأمین و تخصیص منابع مالی برای تدوین و اجرای برنامه‌های تربیتی و درسی تبیین اهتمام ورزند و موجب ارتقای اثربخشی مدرسه گردند (Navid Adham, M. Ragheb, F, (2020)).

۵. عدم توجه به فضای فیزیکی و مجازی مناسب، یکی از مهم‌ترین دلایل عدم اثربخشی مدارس قلمداد می‌گردد، نتایج این پژوهش می‌تواند مدیران را با قلمرو و وظیفه و اصل و رویکرد زیر نظام تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری، آشنا سازد و با تبیین و تشریح کلیه فعالیت‌های

برنامه‌ریزی، سازماندهی، طراحی، اجرا، نظارت و پشتیبانی مربوط به تأمین کالبد نظام تربیت رسمی و عمومی و همچنین تدارک تجهیزات و فن‌آوری متناسب با ساحات تربیتی و موجب ارتقای اثربخشی مدارس گردد.

۶ پژوهش و ارزشیابی (زیرنظام) در نظام تربیت رسمی و عمومی، به عنوان یک فعالیت مأموریت‌گرا، بر مبنای، رسالت، اهداف و مأموریت نظام تربیت رسمی و عمومی استوار است. بر این اساس درک و بهبود مستمر موقعیت نظام تربیت رسمی و عمومی در سطح مدارس، در قالب چرخه تولید دانش کاربردی، اشاعه، کاربست و ارزشیابی از یافته‌ها صورت می‌پذیرد و مسئولان و مدیران با استفاده از نتایج این پژوهش، به ارتقای اثربخشی مدارس خواهند پرداخت (Tari, F.; Hakimzadeh, R., et al. (2022)).

پیشینه پژوهش

Zandavanian, A (2021)، در پژوهشی با عنوان "مطالعه اعتماد جمعی و کارآمدی جمعی در ارتباط با اثربخشی مدرسه از دیدگاه معلمان ابتدایی" انجام شد. نتایج نشان داد: فراهم کردن فرصت مشارکت گسترده معلمان در تصمیم‌سازی‌های مربوط به مسایل مدرسه به افزایش اعتماد جمعی و کارآمدی جمعی معلمان و در نهایت اثربخشی بیشتر مدارس می‌انجامد.

Pirhayati, S, et al (2017)، در پژوهشی با موضوع "مرور نظام‌مند عوامل مؤثر در سنجش مدارس اثر بخش دوره ابتدایی" بر اساس نتایج پژوهش نشان داد که: عوامل مرتبط با رفتار افراد در مدرسه (عمدتاً مدیران و معلمان) رفتار افراد مرتبط با مدرسه (عمدتاً والدین)، وضعیت مواد آموزشی (همانند کیفیت برنامه آموزشی مدرسه) و فرهنگ مدرسه (همانند محیط یا جو مدرسه) در این مطالعات، بسیار مورد توجه قرار گرفت. که در نهایت منجر به شناسایی پنج عامل کلی شامل: عوامل محیطی، عوامل خانوادگی، عوامل فردی، عوامل مدیریتی و اجرایی و عوامل آموزشی منجر شد.

Pourhaider, R et al (2018)، در پژوهشی، با عنوان، "تعیین روابط ساختاری اعتماد سازمانی، اخلاق حرفه‌ای و ساختار سازمانی با اثر بخشی مدرسه با نقش میانجی ارزشیابی عملکرد معلمان"، که در مدارس متوسطه دوره دوم نظری شهر ارومیه در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷، با هدف تعیین روابط ساختاری اعتماد سازمانی، اخلاق حرفه‌ای و ساختار سازمانی با اثر بخشی سازمانی با میانجیگری ارزشیابی عملکرد معلمان، پرداخت و در این پژوهش اثرات غیرمستقیم اعتماد سازمانی و اخلاق حرفه‌ای و ساختار سازمانی بر اثر بخشی مدرسه با میانجیگری ارزشیابی عملکرد معلمان مورد تأیید قرار گرفت. نتایج نشان داد، ارزشیابی عملکرد می‌تواند رابطه بین ساختار و اعتماد و اخلاق حرفه‌ای با اثر بخشی را تحت تأثیر قرار دهد.

Ghanbari, S (2017)، در پژوهشی با موضوع "نقش حرفه‌ای‌گرایی معلمان در اثربخشی مدرسه" با هدف بررسی نقش حرفه‌ای‌گرایی معلمان در اثربخشی مدرسه، بر اساس نتایج نشان داد که حرفه‌ای‌گرایی معلمان رابطه مثبت، مستقیم و معناداری با اثربخشی مدارس هوشمند و ابعاد آن دارند.

Imam Juma, M R, et al (2015)، در پژوهشی با عنوان "رابطه بین رهبری فکورانه با اثربخشی مدارس ابتدایی شهر قدس بر اساس الگوی پارسونز" با هدف بررسی رابطه بین رهبری فکورانه با اثربخشی مدارس ابتدایی شهر قدس بر اساس الگوی پارسونز انجام شده است. نشان داد که رهبری فکورانه و مؤلفه‌های آن با اثربخشی مدارس ابتدایی شهر قدس رابطه معنادار دارند. هم‌چنین، نتایج رگرسیون گام به گام نشان دادند که بهترین پیش‌بینی‌کننده اثربخشی مدارس از میان مؤلفه‌های رهبری فکورانه، مؤلفه بازخورد است.

Verhelst, D; Vanhoof, J; Boeve-de P, J; Van P (2020)، انجام شد و با هدف شناسایی ویژگی‌های مدرسه تسهیل اثربخشی است. از طریق یک مطالعه ادبی، ما مفاهیم مختلفی از مدیریت آموزشی را در رابطه با آموزش و پرورش برای توسعه پایدار ترکیب کردیم. و منجر به چارچوبی شد که هشت ویژگی یک سازمان مدارس مؤثر را مشخص می‌کند: رهبری پایدار، منابع مدرسه، ارتباطات تکثر، روابط حمایتی، کارآیی جمعی، سازگاری، تصمیم‌گیری دموکراتیک و دیدگاه مشترک. شناسایی این خصوصیات می‌تواند نقطه شروع تحقیق بیشتر در مورد اثربخشی در سطح مدارس باشد. و بینش بهتری در مورد سازمان مدرسه خود ارائه می‌دهد.

Rahayu, S; Ulfatin, N; Wiyono, B; Imron, A; Wajdi, T, Nizarudin, M (2018)، در پژوهشی به بررسی تأثیر صلاحیت‌های حرفه‌ای، نوآوری و هوش هیجانی معلمان بر اثربخشی مدارس پرداخته است. نتایج به‌دست آمده بیانگر آن بود که نوآوری، هوش هیجانی و صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان بر اثربخشی مدارس تأثیر مستقیم می‌گذارد.

هدف کلی

تعیین اثربخشی مدارس دوره ابتدایی با تأکید بر مبنای نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و طراحی و اعتبار سنجی الگوی مطلوب.

سوال کلی پژوهش

اثربخشی مدارس دوره ابتدایی با تأکید بر مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش چگونه است؟ و برای رسیدن به وضعیت مطلوب چه الگویی قابل ارائه است و اعتبار الگوی پیشنهادی در چه حد است؟

سوالات جزئی پژوهش

- ۱- عوامل تأثیرگذار بر اثربخشی مدارس دوره ابتدایی از منظر مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کدامند؟
- ۲- میزان اثربخشی مدارس دوره ابتدایی از منظر مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش چگونه است؟
- ۳- چه الگویی به منظور دستیابی به مدارس ابتدایی اثربخش از منظر مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش قابل ارائه است؟
- ۴- اعتبار الگوی پیشنهادی در چه حد است؟

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با توجه به هدف و ماهیت تحقیق از نوع روش آمیخته (کیفی، کمی) است، در بعد کیفی، از روش تحقیق تحلیل محتوا با رویکرد استقرایی استفاده شده، و گویه های اثربخش از متن سند تحول بنیادین آموزش و پرورش از طریق کدگذاری باز، محوری و انتخابی شناسایی و احصا شد. در بعد کمی از روش تشریحی و توصیفی پیمایشی استفاده شده، جامعه آماری شامل کلیه مدیران، راهبران آموزشی- تربیتی مدارس ابتدایی و کارشناسان حوزه معاونت آموزش ابتدایی اداره کل و مناطق ۱۴ گانه استان قزوین بود. حجم نمونه در این پژوهش ۳۰۰ نفر با روش طبقه‌بندی نسبتی و بصورت تصادفی با استفاده از فرمول کوکران تعیین گردید. ابزار پژوهش، ۲ پرسشنامه محقق ساخته ۹۹ سؤالی ۵ عاملی لیکرت که روایی آن با نظر ۳۰ نفر از متخصصان علوم تربیتی و پایایی آن از طریق آلفای کرونباخ تایید شد. به منظور پاسخگویی به سوال اول پژوهش، برای اطمینان از نرمال بودن داده‌ها، از آزمون کلموگروف اسمیرنوف و ارزیابی اثربخشی از آزمون تک نمونه‌ای t استفاده شد. و برای پاسخگویی به سوال دوم پژوهش از آزمون تک نمونه‌ای t و برای پاسخگویی به سوال سوم پژوهش، از روش تحلیل عاملی تأییدی و نرم افزار smartpls و بررسی اعتبار مدل‌های اندازه‌گیری، الگوی پیشنهادی با استفاده از مدل معادلات ساختاری و با استفاده از نرم‌افزار آماری pls ارائه شد. و به منظور پاسخگویی به سوال چهارم پژوهش، اعتبارسنجی تحلیل به روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی در سه مرحله: برازش مدل اندازه‌گیری، برازش مدل ساختاری و برازش مدل کلی انجام شد.

یافته‌ها

سؤال اول. عوامل تأثیرگذار بر اثربخشی مدارس دوره ابتدایی از منظر مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کدامند؟

به‌منظور پاسخگویی به سؤال اول پژوهش، عوامل تأثیرگذار بر اثربخشی مدارس در دو بعد کیفی و کمی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. برای شناسایی سنج‌های اثربخش، با استفاده از کدگذاری باز و انتخابی با رویکرد استقرایی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. بعد از تجزیه و تحلیل و بر اساس کدهای استخراج شده سنج‌ها تدوین شده‌اند. سنج‌ها در ۶ محور و ۹۹ مؤلفه طبقه‌بندی شده‌اند. در جداول زیر نمونه‌ای از مراحل کدگذاری و انتخاب گویه های اثربخش محورها، ذکر شده است.

الف- زیرنظام راهبری و مدیریت تربیتی

جدول ۱- جدول کدگذاری در زیرنظام راهبری و مدیریت تربیتی

مقوله اصلی	متن سند (کدباز)	مقوله محوری	مقولات منتخب
راهبری و مدیریت تربیتی	تضمین کارآمدی و اثربخشی: استفاده بهینه از امکانات و دستیابی به اهداف بویژه پیامدهای نظام تربیت رسمی و عمومی به کمک وظایف اصلی مدیر (برنامه‌ریزی، سازماندهی، هماهنگی، فرماندهی، کنترل) و کاهش تمرکز به معنای واگذاری امور و اختیارات به سطوح اجرایی مدیریت در عین مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی همراه با وضع قوانین و مقررات متناسب با میزان واگذاری اختیارات (مبانی نظری سند تحول بنیادین، ۱۳۹۰).	وظیفه	تضمین کارآمدی و اثربخشی، برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، فرماندهی، مسئولیت‌پذیری

الگوی نظری زیرنظام راهبری و مدیریت تربیتی در سه محور وظیفه و رویکرد و اصل مورد بررسی قرار گرفت و سپس بعد از مرحله پایایی و روایی ۱۸ مؤلفه شامل: ۹ گویه مربوط به وظیفه، ۳ گویه مربوط به رویکرد و ۶ گویه مربوط به اصل از زیرنظام راهبری و مدیریت تربیتی تایید شد.

ب- زیرنظام برنامه درسی

جدول ۲- کدگذاری در زیرنظام برنامه درسی

مقوله اصلی	متن سند (کدباز)	مقوله محوری	مقولات منتخب
برنامه درسی	زمینه‌سازی برای اتخاذ تصمیمات مناسب در خصوص ابعاد مختلف برنامه درسی در سطوح ملی تا محلی... استقرار سازوکارهای مناسب طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی از برنامه‌های درسی در سطوح ملی تا محلی مشارکت فعال در تصمیم‌سازی‌های مرتبط با سایر کلیه زیرنظام ها به دلیل تأثیرگذاری مستقیم آن‌ها بر کیفیت اجرا و بهسازی برنامه درسی در سطوح ملی تا محلی (مبانی نظری سند، ۱۳۹۰).	وظیفه	استقرار سازوکارهای مناسب طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی از برنامه‌های درسی - مشارکت فعال در تصمیم سازی

الگوی نظری زیرنظام برنامه درسی در سه محور وظیفه و رویکرد و اصل موردبررسی قرار گرفت و سپس بعد از مرحله پایایی و روایی ۲۹ مؤلفه، شامل: ۴ گویه مربوط به وظیفه، و ۲۵ گویه مربوط به اصل از زیرنظام برنامه درسی تایید شد.

پ- زیرنظام تربیت‌معلم و تأمین منابع انسانی

جدول ۳- کدگذاری در زیرنظام تربیت معلم و تأمین منابع انسانی

مقوله اصلی	متن سند (کدباز)	مقوله محوری	مقولات منتخب
تربیت معلم و تأمین منابع انسانی	برنامه‌ریزی به‌منظور رشد و ساماندهی و تعالی مراتب هستی‌شناختی و ارتقای شایستگی‌های اعتقادی، اخلاقی، حرفه‌ای و تخصصی و ایجاد یکپارچگی در نقش اجتماعی و هستی‌شناختی مربیان از طریق تغییر در معرفت، میل، اراده، عمل و تکرار عمل تا سطح تکوین صفات و هویت حرفه‌ای آنان (مبانی نظری سند، ۱۳۹۰).	وظیفه	برنامه‌ریزی به‌منظور رشد هویت حرفه‌ای مربیان

الگوی نظری زیرنظام تربیت‌معلم و تأمین منابع انسانی در سه محور وظیفه و رویکرد و اصل موردبررسی قرار گرفت و سپس بعد از مرحله پایایی و روایی ۱۴ مؤلفه، شامل: ۴ گویه مربوط به وظیفه، و ۱۰ گویه مربوط به اصل از زیرنظام تربیت‌معلم و تأمین منابع انسانی تایید شد.

ت- زیرنظام تأمین و تخصیص منابع مالی

جدول ۴- کدگذاری زیرنظام تأمین و تخصیص منابع مالی

مقوله اصلی	متن سند (کدباز)	مقوله محوری	مقولات منتخب
تأمین و تخصیص منابع مالی	وظیفه مؤلفه تأمین منابع مالی آن است که برای تحقق هدف‌های نظام تربیت عمومی و رسمی، با رعایت سه ویژگی کارآمدی، عادلانه و متناسب بودن، منابع مالی را در حد کفایت در اختیار آن نظام قرار دهد (مبانی نظری سند، ۱۳۹۰).	وظیفه	تأمین منابع مالی با رعایت اصل صیانت از تربیت

الگوی نظری زیرنظام تأمین و تخصیص منابع مالی، در سه محور وظیفه و رویکرد و اصل موردبررسی قرار گرفت و سپس بعد از مرحله پایایی و روایی ۵ مؤلفه، مربوط به اصل از زیرنظام تأمین و تخصیص منابع مالی تایید شد.

ث- زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری

جدول ۵- کدگذاری زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری

مقوله اصلی	متن سند (کدباز)	مقوله محوری	مقولات منتخب
زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری	وظیفه مؤلفه تأمین منابع مالی آن است که برای تحقق هدف‌های نظام تربیت عمومی و رسمی، با رعایت سه ویژگی کارآمدی، عادلانه و متناسب بودن، منابع مالی را در حد کفایت در اختیار آن نظام قرار دهد (مبانی نظری سند، ۱۳۹۰).	وظیفه	تأمین منابع مالی با رعایت اصل صیانت از تربیت

الگوی نظری زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری در سه محور وظیفه و رویکرد و اصل موردبررسی قرار گرفت و سپس بعد از مرحله پایایی و روایی ۲۶ مؤلفه شامل: ۱۳ گویه مربوط به وظیفه، و ۱۳ گویه مربوط به اصل از زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری تایید شد.

ج- زیرنظام پژوهش و ارزشیابی

جدول ۶- کدگذاری زیرنظام پژوهش و ارزشیابی

مقوله اصلی	متن سند (کدباز)	مقوله محوری	مقولات منتخب
زیرنظام پژوهش و ارزشیابی	همه‌جانبه‌نگری در مدیریت و اجرا استفاده از ظرفیت‌های درون نظام تربیت رسمی و عمومی	اصل	همه‌جانبه‌نگری در مدیریت و اجرا

استفاده از ظرفیت دانشگاه‌ها و حوزه‌های علمیه	استفاده از ظرفیت بخش‌های پژوهشی غیردولتی
--	--

الگوی نظری زیرنظام پژوهش و ارزشیابی در سه محور وظیفه و رویکرد و اصل موردبررسی قرار گرفت و سپس بعد از مرحله پایایی و روایی ۶ مؤلفه شامل: ۳ گویه مربوط به وظیفه، و ۳ گویه مربوط به اصل از زیرنظام پژوهش و ارزشیابی تایید شد.

در ادامه به منظور تعیین عوامل تأثیرگذار بر اثربخشی مدارس دوره ابتدایی از منظر مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، پس از جمع‌آوری داده‌های کمی، نتایج نشان داد: که ۰/۴٪ از پاسخ‌دهندگان تأثیرگذاری عوامل شناسایی شده بر اثربخشی مدارس در محور راهبری و مدیریت تربیتی را از منظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کم، ۱۳/۶۸٪ متوسط و ۸۵/۹۲٪ زیاد دانسته‌اند. ۹٪ از پاسخ‌دهندگان تأثیرگذاری عوامل شناسایی شده بر اثربخشی مدارس در محور تربیت معلم و تأمین منابع انسانی را از منظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش متوسط و ۹۱٪ زیاد دانسته‌اند. ۸۱٪ از پاسخ‌دهندگان تأثیرگذاری عوامل شناسایی شده بر اثربخشی مدارس در محور تربیت معلم و تأمین منابع انسانی را از منظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کم، ۱۲/۱۴٪ متوسط و ۸۷/۰۵٪ زیاد دانسته‌اند. ۲/۹۵٪ از پاسخ‌دهندگان تأثیرگذاری عوامل شناسایی شده بر اثربخشی مدارس در محور تأمین فضای، تجهیزات و فناوری را از منظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کم، ۹/۵۷٪ متوسط و ۹۰/۳۹٪ زیاد دانسته‌اند.

با توجه به اینکه نمرات پاسخ‌دهی به سؤالات بین ۱ تا ۵ هستند. بنابراین ۳ میزان متوسط است. به طوری اگر میانگین نمرات بالاتر از ۳ باشد نشان‌دهنده میزان اثربخشی بالا (مطلوب) و در صورتی که کمتر از ۳ باشد. بیانگر میزان اثربخشی پایین (نامطلوب) است. نتایج حاصل از پژوهش، بیانگر این است که برای تمامی مؤلفه‌ها آماره t با سطح معنی‌دار ۰/۰۰۱ تفاوت معنی‌داری با سطح متوسط ۳ دارد. از آنجا که مؤلفه راهبری و مدیریت تربیتی با میانگین ۴/۳۹، مؤلفه برنامه درسی با میانگین ۴/۳۶، مؤلفه تربیت معلم و تأمین منابع انسانی با میانگین ۴/۵۷، مؤلفه تأمین و تخصیص منابع مالی با میانگین ۴/۶۸، میانگین تأمین فضای، تجهیزات و فن‌آوری با میانگین ۴/۵۶، مؤلفه پژوهش و ارزشیابی با میانگین ۴/۵۶ بیشتر از سطح متوسط ۳ می‌باشد. لذا بیانگر اثر بخشی بالای عوامل شناسایی شده مدارس دوره ابتدایی ایران از منظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است. ۰/۲۳٪ از پاسخ‌دهندگان تأثیرگذاری عوامل شناسایی شده بر اثربخشی مدارس در محور پژوهش و ارزشیابی را از منظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش کم، ۹/۳۳٪ متوسط و ۹۰/۴۴٪ زیاد دانسته‌اند.

الگوی مستخرج از داده های کیفی

وظایف: برنامه‌ریزی، (پیش‌بینی فعالیت‌ها، روش‌ها، منابع، امکانات و ...) برای تحقق اهداف سازمانی. فرماندهی (رهبری آموزشی)، بهره‌گیری از سبک مدیریت مشارکتی. بهره‌گیری از سبک مدیریت حمایتی. توسعه و تقویت مشارکت میان افراد سازمان (فکری، استعداد و توانایی)، راهبری عوامل برای دستیابی به اهداف تربیت (هماهنگی همه عوامل مؤثر درون و برون سازمانی و فرآیندهای محیطی). سازماندهی، (گروه‌بندی فعالیت‌ها و ایجاد روابط درست بین آن‌ها، مسئولیت‌پذیری و پاسخگو بودن (نسبت به وظایف). تضمین کارآمدی و اثربخشی (استفاده بهینه از امکانات).	راهبری و مدیریت تربیتی
اصول: مشارکت‌جویی، شایسته‌سالاری، پژوهش‌محوری، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی، شفافیت در امور، همه‌جانبه‌نگری. رویکرد: برنامه‌ریزی راهبردی و آینده‌پژوهانه، افزایش بهره‌وری و استفاده آگاهانه از یافته‌های پژوهشی و فناوری‌های نوین در چهارچوب نظام معیار اسلامی، عدالت‌مداری.	برنامه درسی
وظایف: استقرارساز و کارهای مناسب طراحی برنامه درسی، استقرارساز و کارهای مناسب در ارزشیابی برنامه درسی، مشارکت فعال در تصمیم‌سازی‌های مرتبط، استقرارساز و کارهای مناسب اجرا برنامه درسی.	ارزشیابی مدارس
اصول: توزیع بهینه فرصت‌های تربیتی در بخش غیرتجویزی، عاملیت دانش‌آموزان در اجرای برنامه درسی، سازماندهی زمانی حوزه‌های یادگیری، توجه به مفهوم ارزشیابی به مغناطیس توجه (عدم هماهنگی به معطل ماندن هدف منجر می‌شود)، تدارک فرصت‌های تربیتی متنوع، کوشش در جهت برقراری تعامل سازنده میان برنامه درسی الزامی و انتخابی و اختیاری، اصالت قائل شدن برای ارزشیابی فرایندی، غیررسمی و درونی، همه‌جانبه‌نگری (رشد همه جانبه استعدادهای فطری و طبیعی و ایجاد تعادل در امیال و عواطف)، اولویت کسب شایستگی‌های پایه در اجرای برنامه درسی، استفاده از اصل راهنمایی و مشاوره در جریان پیوسته و متوالی تربیتی، ایجاد تنوع در رسانه‌ها و تأکید بر استفاده از رسانه‌های غیر کلامی، نگاه غیرقطبی در تدوین برنامه درسی، توجه به اصل ارزشیابی در خدمت یادگیری، اجرای ارزشیابی منصفانه، توجه به طیف ظرفیت‌های وجودی (علائق و استعدادها و نیازهای دانش‌آموزان) در بخش غیرتجویزی، پیوستگی زمان تحصیل (جلوگیری از شکاف زمانی)، سازماندهی محتوا با استفاده تلفیقی و مسئله محور، توجه به تقویت پرسشگری دانش‌آموزان، مسئولیت‌پذیری جمعی تمامی عوامل سهیم و مؤثر در کلیه سطوح، توجه به سنجش شایستگی‌ها (صفات و توانمندی‌ها)، تمامیت تجارب تربیتی، تدریس تمام ساحتی، اجرای فرایند یاددهی و یادگیری با نگاه مشاوره و راهنمایی، جمع‌آوری اطلاعات معتبر برای ارزشیابی، استفاده از انواع راهنمایی و مشاوره شامل تحصیلی - تربیتی و شغلی، زمان تدریس متناظر با ساختار کلان و خرد.	

<p>اصول: حضور در دوره‌های علمی- پژوهشی و انجام ماموریت‌های سطح مدرسه، تنوع بخشی بر جذب و تربیت منابع انسانی (ذخیره‌سازی منابع انسانی)، آشنایی مربیان با اهداف و راهبردهای تربیتی، حفظ کرامت انسانی در کلیه مراحل جذب، آماده‌سازی حفظ و ارتقاء و ارزشیابی، وجود یک دوره آزمایشی بدو ورود، ارزشیابی از عملکرد مربیان (آموزگاران) در سه سطح محصول برونداد و پیامد، ساماندهی نیروها به رعایت استانداردهای حرفه‌ای، رعایت اصل عدالت تربیتی در جذب، آماده‌سازی، حفظ و ارتقاء و ارزشیابی منابع انسانی، دریافت پروانه اشتغال برای ورود به خدمت، اشتغال مربیان (آموزگاران) به صورت تمام وقت.</p> <p>وظایف: برنامه‌ریزی به منظور رشد هویت حرفه‌ای مربیان (آموزگاران)، استقرار ساز و کار لازم برای رشد شایستگی‌های ویژه مربیان، (آموزگاران)، استقرار ساز و کارهای لازم برای رشد شایستگی‌های پایه مربیان، (آموزگاران)، تدارک فرصت‌های متنوع بکارگیری آموخته‌ها متناسب با استعداد و توانمندی مربیان، (آموزگاران).</p>	<p>تربیت معلم و تأمین منابع انسانی</p>
<p>اصول: اعمال حداکثر دقت، سرعت و صحت در عملیات مالی، تأمین فضاهای کالبدی، تجهیزات و فن‌آوری مناسب، برای زمینه‌سازی تحقق اهداف ساحت‌های تربیتی، رعایت اصل عدالت در برقراری و ارتقای کارایی با تخصیص منابع مالی، برقراری رقابت سازنده در نظام تربیت عمومی و رسمی (رقابت در جذب منابع و عوامل تربیتی)، نظارت بر مصرف منابع.</p>	<p>تأمین و تخصیص منابع مالی</p>
<p>وظایف: سازماندهی ساخت فضاها متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طبیعه، طراحی ساخت فضاها متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طبیعه، برنامه‌ریزی، ساخت فضاها، متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طبیعه، پشتیبانی ساخت فضاها متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طبیعه، نظارت بر ساخت فضاها متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طبیعه، تأمین فضاهای کالبدی، تجهیزات و فن‌آوری مناسب و معتبر، تولید و تأمین فن‌آوری (فناوری اطلاعات و ارتباطات) متناسب با اهداف ساحت‌های تربیت، زمینه‌سازی برای ایجاد نشاط و شادابی در متربیان، توجه به هویت ویژه مدرسه صالح از طریق طراحی فضای مدرسه، طراحی فضای مناسب و ایمن، تأمین و تجهیز فضا به تجهیزات متناسب با اهداف مراحل تربیت، هویت بخشی به معماری فضاهای تربیتی با توجه به فرهنگ ایرانی - اسلامی.</p> <p>اصل: هماهنگی و تناسب فضا با اهداف و ویژگی‌های جریان تربیت رسمی و عمومی، متناسب‌سازی فضا با لوازم تحقق کارکردها و وظایف، ارتباط منطقی با طبیعت، معماری همساز با اقلیم و شرایط اقلیمی، رعایت اصل ایمنی و پایداری در فضا و تجهیزات، بهره‌گیری از فناوریهای نوین، تجهیز محیط تربیتی به رسانه‌های دیداری، شنیداری، الکترونیکی و فناوری‌های تربیتی، تجهیز محیط‌های تربیتی به کتاب و کتابخانه و دیگر منابع تربیتی، مشارکت بهره‌برداران و متخصصان در فرایند طراحی، ساخت، تعمیر و نگهداری فضا، تجهیزات و فناوری، عدم انحصار محیط یادگیری به کلاس درس، پژوهش محوری و استفاده از آخرین یافته‌های علمی و پژوهشی داخلی و خارجی، رعایت عدالت در توزیع فضا و تجهیزات و فناوری، توانمندسازی مربیان و معلمان و مدیران برای استفاده از فرصت تجهیزات و فناوری‌ها.</p>	<p>تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری</p>
<p>وظایف: توسعه، تحول و ارتقاء پیوسته کیفیت آموزشی با استفاده از انتظارات در حال رشد، نوسازی و بهسازی، پیش بینی چالش‌ها، مسائل و بحران‌های پیش‌رو، تشخیص مسائل و بحران‌های تربیتی و راه‌های مقابله با آن‌ها.</p> <p>اصول: استمرار و پیوستگی، همه‌جانبه‌گری در تعیین اولویت‌ها، همه‌جانبه‌نگری در مدیریت و اجرا.</p>	<p>پژوهش و ارزشیابی</p>

سؤال دوم. میزان اثربخشی مدارس دوره ابتدایی از منظر مبانی نظری سند تحول بنیادین آموزش و پرورش چگونه

است؟ نتایج پژوهش نشان داد که ۷۲/۷۹٪ از پاسخ دهندگان میزان اثربخشی مدارس بر اساس مؤلفه اثربخش راهبری و مدیریت تربیتی از منظر سند تحول بنیادین ضعیف، ۱۸/۳۱٪ متوسط، ۸/۹٪ خوب دانسته‌اند. ۶۹/۰۹٪ از پاسخ دهندگان میزان اثربخشی مدارس را بر اساس مؤلفه اثربخش برنامه درسی از منظر سند تحول بنیادین متوسط، ۳۰/۹۱٪ خوب دانسته‌اند. ۷۴/۴۱٪ از پاسخ دهندگان میزان اثربخشی مدارس را بر اساس مؤلفه اثربخش تربیت معلم و تأمین منابع انسانی از منظر سند تحول بنیادین ضعیف، ۲۴/۸۸٪ متوسط، ۰/۷۱٪ خوب دانسته‌اند. ۶۴/۹۴٪ از پاسخ دهندگان میزان اثربخشی مدارس را بر اساس مؤلفه اثربخش تأمین و تخصیص منابع مالی از منظر سند تحول بنیادین ضعیف، ۶/۶۷٪ متوسط، ۲۸/۳٪ خوب دانسته‌اند. ۷۱/٪ از پاسخ دهندگان میزان اثربخشی مدارس را بر اساس مؤلفه اثربخش تأمین فضا، تجهیزات و فناوری از منظر سند تحول بنیادین ضعیف، ۲۸/۱٪ متوسط دانسته‌اند. ۹۱/۶۲٪ از پاسخ دهندگان میزان اثربخشی مدارس در محور پژوهش و ارزیابی کم، ۸/۳۸٪ متوسط دانسته‌اند.

در ادامه، با توجه به اینکه نمرات بین ۱ تا ۵ هستند. بنابراین ۳ میزان متوسط است. به طوری اگر میانگین نمرات بالاتر از ۳ باشد نشان دهنده وضعیت مطلوب (خوب) عوامل اثربخش و در صورتی که کمتر از ۳ باشد بیانگر وضعیت نامطلوب (ضعیف) عوامل اثربخش است. نتایج حاصل از پژوهش، بیانگر این است که برای تمامی مؤلفه‌ها آماره t با سطح معنی‌داری $0/0001$ تفاوت معنی‌داری با سطح متوسط ۳ دارد. از آنجا که مؤلفه راهبری و مدیریت تربیتی با میانگین ۲/۰۸، مؤلفه برنامه درسی با میانگین ۲/۲۳، مؤلفه تربیت معلم و تأمین منابع انسانی با میانگین ۲/۳۰، مؤلفه تأمین و تخصیص منابع مالی با میانگین ۲/۴۵، میانگین تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری با میانگین ۲/۱۶، مؤلفه پژوهش و ارزشیابی با میانگین ۲/۷۷ کمتر از سطح متوسط ۳ می‌باشد. لذا بیانگر میزان اثربخشی نامطلوب مدارس دوره ابتدایی بر اساس مؤلفه‌های اثربخش از منظر مبانی نظری سند تحول بنیادین است.

سؤال سوم. چه الگویی به منظور دستیابی به مدارس ابتدایی اثربخش از منظر مبانی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش قابل ارائه است؟

جهت پاسخ به سؤال سوم، روش تحلیل عاملی تأییدی در چندین گام و به طور پیوسته بر روی داده‌های اولیه انجام شد به طور کلی مدل‌های تحلیل عاملی تأییدی در قالب دیاگرام‌های مسیر طراحی می‌شوند که در آن متغیرهای آشکار در قالب مربع و متغیرهای مکنون (سنجه‌هایی که به صورت مستقیم قابل مشاهده و سنجش نیستند و باید از یک روش آماری مناسب جهت آشکارسازی و سنجش مقادیر واقعی آنها در کنار متغیرهای آشکار استفاده نمود) در قالب دایره ترسیم می‌شوند. همچنین در اینگونه مدل‌های ترسیمی، هر فلش یک طرفه نشان‌دهنده اثرات یک متغیر بر متغیر دیگر است. در پژوهش حاضر به منظور خالص‌سازی سنجه‌های متغیرها و تأیید روابط میان داده‌های اولیه با توجه به سوابق نظری جمع‌آوری شده، از آزمون تحلیل عاملی تأییدی و نرم‌افزار smartpls استفاده شده است.

آزمون تناسب داده‌ها برای تحلیل عاملی

شاخص KMO معیاری برای «کفایت نمونه‌گیری» است. به عبارت دیگر، با بهره‌گیری از شاخص KMO، به این مسئله پرداخته می‌شود که «آیا نمونه‌گیری مناسبی از متغیرها (بر اساس همبستگی دو به دو معرف‌ها و همبستگی جزئی آنها) به عمل آمده است یا خیر؟». هرچه اندازه شاخص KMO به ۱ نزدیک‌تر باشد، «کفایت نمونه‌گیری» بهتری در انتخاب معرف‌ها (متغیرهای آشکار) وجود داشته است. نقطه برش اندازه شاخص KMO برای «کفایت نمونه‌گیری» ۰/۶ بیان شده است؛ یعنی اگر شاخص KMO بالاتر از ۰/۶ یا ترجیحاً بالاتر از ۰/۷ باشد، ملاک «کفایت نمونه‌گیری» برآورد شده است و اگر پایین‌تر از آن باشد به این معنی است که ملاک «کفایت نمونه‌گیری» برآورد نشده است.

جدول ۷- نتایج آزمون بارتلت و شاخص KMO برای متغیرهای پژوهش

نتیجه	آزمون بارتلت		KMO	متغیر
	سطح معنی‌داری	آماره کای دو		
کفایت نمونه‌گیری	۰/۰۰۰	۴۴۵۸/۴	۰/۷۷۰	راهبری و مدیریت تربیتی
کفایت نمونه‌گیری	۰/۰۰۰	۲۸۹۶/۹	۰/۷۲۸	برنامه درسی
کفایت نمونه‌گیری	۰/۰۰۰	۲۴۴/۷	۰/۶۹۸	تربیت معلم و تأمین منابع انسانی
کفایت نمونه‌گیری	۰/۰۰۰	۴۴۰/۰۲	۰/۸۱۱	تأمین و تخصیص منابع مالی
کفایت نمونه‌گیری	۰/۰۰۰	۳۹۹/۰۲	۰/۷۸۶	تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری
کفایت نمونه‌گیری	۰/۰۰۰	۱۳۴۰/۰۲	۰/۷۳۱	پژوهش و ارزشیابی

برای همگی متغیرهای این پژوهش مقادیر معیار KMO همگی بالاتر از ۰/۷ به دست آمده است و نیز سطح معنی‌داری آزمون بارتلت کمتر از ۰/۰۵ است که نشان از برآورد شدن کفایت نمونه‌گیری است.

مدل اندازه‌گیری و روایی سازه

دو موضوع مهم در اندازه‌گیری متغیرها، در علوم رفتاری و شناختی وجود دارد که عبارت‌اند از: (۱) اندازه‌گیری: متغیرهای مشاهده شده چه چیزی را، اندازه می‌گیرند؟ و چگونه می‌توان روایی و اعتبار اندازه‌گیری‌های انجام شده را مشخص کرد؟ (۲) روابط علت و معلولی بین متغیرها: چگونه می‌توان روابط علت و معلولی پیچیده بین متغیرهایی که مستقیماً قابل مشاهده و اندازه‌گیری نیستند، ولی در متغیرهای مشاهده شده همراه با خطای اندازه‌گیری منعکس می‌شوند، را استنباط کرد؟ چگونه می‌توان قدرت رابطه بین متغیرهای نهفته را ارزیابی کرد؟

برآورد و آزمون مدل‌های اندازه‌گیری

پیش از ارزیابی مدل ساختاری، به منظور نشان‌دادن رابطه‌ی بین متغیرهای نشانگر با سازه‌ی مربوطه، بر روی متغیرهای مکنون مدل، تحلیل عاملی تأییدی (CFA) اجرا گردید. مدل پیشنهادی این پژوهش شامل متغیرهای مکنون راهبری و مدیریت تربیتی و ابعاد ۳ گانه‌ی آن (۱- وظیفه، ۲- رویکرد، ۳- اصول)، متغیر مکنون برنامه درسی و ابعاد ۲ گانه آن (۱- وظیفه، ۲- اصول)، متغیر مکنون تربیت معلم و نیروی انسانی (۱- وظیفه، ۲- اصول)، متغیر مکنون تأمین و تخصیص منابع مالی (۱- وظیفه، ۲- اصول)، متغیر مکنون تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری (۱- وظیفه، ۲- اصول)، متغیر مکنون پژوهش و ارزشیابی (۱- وظیفه، ۲- اصول)، که هر یک از آنها از طریق متغیرهای نشانگر اندازه‌گیری شده‌اند.

با توجه به اینکه می‌خواهیم بدانیم که آیا هر یک از مدل‌های اندازه‌گیری تدوین شده سازه‌ها حداقل معیارهای تعریف شده علمی را دارند یا نه، باید هر یک از مدل‌های اندازه‌گیری جداگانه تحلیل کرد. بر اساس این روش ۶ مدل اندازه‌گیری برای هر یک از متغیرها جداگانه مورد برآورد قرار گرفت.

مدل اندازه‌گیری راهبری و مدیریت تربیتی

گویه‌های سنجش این زیر نظام به سه مؤلفه اصلی اصول، رویکرد و وظیفه تقسیم شده است. مؤلفه وظیفه با ۰/۵۰۲ دارای بیشترین بارعاملی، اصول با ۰/۲۹۸، رتبه دوم و رویکرد با ۰/۲۳۶ در رتبه سوم قرار دارد. اگر ضریب مسیری بیشتر از ۱/۹۶ باشد؛ آنگاه آن ضریب در سطح خطای ۵ درصد معنی‌دار است و فرضیه مربوط به آن تایید می‌گردد و در غیر اینصورت آن فرضیه معنی‌دار نبوده و فرضیه رد می‌شود. هر سه مؤلفه دارای تاثیر معنی‌دار بر زیرنظام راهبری و مدیریت هستند.

در نرم‌افزار PLS معیار مناسب بودن مدل، ضریب تعیینی است که برای مدل ارایه می‌شود و تعبیری مشابه رگرسیون دارد یعنی هرچه ضریب تعیینی به یک نزدیک‌تر باشد، مدل قوی‌تر عمل می‌کند. مقدارهای توصیه شده برای ضریب تعیین در مدل‌های ساختاری ۰/۳۳ برای مدل متوسط و ۰/۶۶ برای مدل قوی است. ضریب تعیین تنها برای سازه‌های درونزای مدل حساب می‌شود. علاوه بر ضریب تعیین، در PLS، مقدار است که قدرت پیش‌بینی مدل را نشان می‌دهد.

شاخص‌های نیکویی برازش مدل

سازه‌ها	ضریب تعیین	معیار توان دوم Q
راهبری و مدیریت تربیتی	۰/۹۹	۰/۵۹

معیار Q2 نیز که مقدار توصیه شده آن بیشتر از ۰/۱۵ برای قدرت پیش‌بینی کنندگی متوسط و ۰/۳۵ برای قدرت پیش‌بینی کنندگی مناسب است، این مقدار برای زیرنظام راهبری و مدیریت تربیتی ۰/۵۹ است یعنی قدرت پیش‌بینی کنندگی این سازه بسیار خوب است.

برازش مدل کلی پژوهش (معیار نیکویی برازش)

معیار نیکویی برازش تنها معیار برای سنجش برازش کلی مدل‌های معادلات ساختاری است که هر دو بخش مدل اندازه‌گیری و ساختاری را کنترل می‌کند. وترلس و همکاران (۲۰۰۹) مقادیر ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به ترتیب به‌عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای نیکویی برازش کلی مدل تعیین می‌نمایند. معیار GOF در قالب فرمول زیر محاسبه می‌شود:

$$GOF = \sqrt{\text{Communalities} * R^2}$$

میانگین مقادیر اشتراکی سازه‌ای مرتبه اول مدل پژوهش که همان مقادیر AVE سازه‌ها است برابر با ۰/۶۶ است و میانگین مقادیر R2 سازه‌های درون‌زای مدل پژوهش نیز ۰/۹۹ است، بنابراین مقدار معیار GOF عدد ۰/۶۶ به‌دست می‌آید و از آنجا که بیشتر از به مقدار ملاک ۰/۳۶ است، نشان‌دهنده برازش کلی مناسب مدل پژوهش است.

مدل اندازه‌گیری برنامه درسی

گویه‌های سنجش این زیر نظام به سه مؤلفه اصلی اصول، رویکرد و وظیفه تقسیم شده است. مؤلفه اصول با ۰/۹۳۵ دارای بیشترین بارعاملی و وظیفه با ۰/۰۷۸ در رتبه دوم قرار دارد. اگر ضریب مسیری بیشتر از ۱/۹۶ باشد آنگاه آن ضریب در سطح خطای ۵ درصد معنی‌دار است و فرضیه مربوط به آن تایید می‌گردد و در غیر اینصورت آن فرضیه معنی‌دار نبوده و فرضیه رد می‌شود. هر سه مؤلفه دارای تاثیر معنی‌دار بر زیرنظام برنامه درسی هستند.

شاخص‌های نیکویی برازش مدل

سازه‌ها	ضریب تعیین	معیار توان دوم Q
برنامه درسی	۰/۹۹	۰/۶۴

معیار Q2 نیز که مقدار توصیه شده آن بیشتر از ۰/۱۵ برای قدرت پیش‌بینی کنندگی متوسط و ۰/۳۵ برای قدرت پیش‌بینی کنندگی مناسب است، این مقدار برای زیرنظام برنامه درسی ۰/۶۴ است یعنی قدرت پیش‌بینی کنندگی این سازه بسیار خوب است.

برازش مدل کلی پژوهش (معیار نیکویی برازش)

میانگین مقادیر اشتراکی سازه‌ای مرتبه اول مدل پژوهش که همان مقادیر AVE سازه‌ها است برابر با ۰/۶۸ است و میانگین مقادیر R2 سازه‌های درون‌زای مدل پژوهش نیز ۰/۹۹ است، بنابراین مقدار معیار GOF عدد ۰/۸۲ به‌دست می‌آید و از آنجا که بیشتر از به مقدار ملاک ۰/۳۶ است، نشان‌دهنده برازش کلی مناسب مدل پژوهش است.

مدل اندازه‌گیری تربیت معلم و تأمین منابع انسانی

گویه‌های سنجش این زیر نظام به دو مؤلفه اصلی اصول و وظیفه تقسیم شده است. مؤلفه اصول با ۰/۶۹۳ دارای بیشترین بارعاملی، و وظیفه با ۰/۳۱۶ در رتبه دوم قرار دارد. اگر ضریب مسیری بیشتر از ۱/۹۶ باشد آنگاه آن ضریب در سطح خطای ۵ درصد معنی‌دار است و فرضیه

مربوط به آن تایید می‌گردد و در غیر اینصورت آن فرضیه معنی‌دار نبوده و فرضیه رد می‌شود. هر دو مؤلفه دارای تاثیر معنی‌دار بر زیرنظام تأمین منابع انسانی هستند.

شاخص‌های نیکویی برازش مدل

معیار توان دوم Q	ضریب تعیین	سازه‌ها
۰/۸۲	۰/۹۹	تأمین منابع انسانی

معیار Q2 نیز که مقدار توصیه شده آن بیشتر از ۰/۱۵ برای قدرت پیش‌بینی‌کنندگی متوسط و ۰/۳۵ برای قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مناسب است، این مقدار برای زیرنظام تأمین منابع انسانی ۰/۸۲ است؛ یعنی قدرت پیش‌بینی‌کنندگی این سازه بسیار خوب است.

برازش مدل کلی پژوهش (معیار نیکویی برازش)

میانگین مقادیر اشتراکی سازه‌های مرتبه اول مدل پژوهش که همان مقادیر AVE سازه‌ها است برابر با ۰/۸۴ است و میانگین مقادیر R2 سازه‌های درون‌زای مدل پژوهش نیز ۰/۹۹ است، بنابراین مقدار معیار GOF عدد ۰/۹۲ به دست می‌آید و از آنجا که بیشتر از به مقدار ملاک ۰/۳۶ است، نشان‌دهنده برازش کلی مناسب مدل پژوهش است.

مدل اندازه‌گیری تأمین و تخصیص منابع مالی

گویه‌های سنجش این زیر نظام به دو مؤلفه اصلی اصول و وظیفه تقسیم شده است. چون مؤلفه اصول یک گویه دارد، نمی‌تواند در مدل حضور داشته باشد. اگر ضریب مسیری بیشتر از ۱/۹۶ باشد، آنگاه آن ضریب در سطح خطای ۵ درصد معنی‌دار است و فرضیه مربوط به آن تایید می‌گردد و در غیر اینصورت آن فرضیه معنی‌دار نبوده و فرضیه رد می‌شود. هر دو مؤلفه دارای تاثیر معنی‌دار بر زیرنظام تأمین و تخصیص منابع مالی هستند.

شاخص‌های نیکویی برازش مدل

معیار توان دوم Q	ضریب تعیین	سازه‌ها
۰/۷۹	۰/۹۸	تأمین منابع مالی

معیار Q2 نیز که مقدار توصیه شده آن بیشتر از ۰/۱۵ برای قدرت پیش‌بینی‌کنندگی متوسط و ۰/۳۵ برای قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مناسب است، این مقدار برای زیرنظام تأمین منابع مالی ۰/۷۹ است یعنی قدرت پیش‌بینی‌کنندگی این سازه بسیار خوب است.

برازش مدل کلی پژوهش (معیار نیکویی برازش)

میانگین مقادیر اشتراکی سازه‌های مرتبه اول مدل پژوهش که همان مقادیر AVE سازه‌ها است برابر با ۰/۸۳ است و میانگین مقادیر R2 سازه‌های درون‌زای مدل پژوهش نیز ۰/۹۸ است، بنابراین مقدار معیار GOF عدد ۰/۸۹ به دست می‌آید و از آنجا که بیشتر از به مقدار ملاک ۰/۳۶ است، نشان‌دهنده برازش کلی مناسب مدل پژوهش است.

مدل اندازه‌گیری تأمین فضا و تجهیزات و فناوری

گویه‌های سنجش این زیر نظام به دو مؤلفه اصلی اصول و وظیفه تقسیم شده است. مؤلفه وظیفه با ۰/۵۴۹ دارای بیشترین بارعاملی، و اصول با ۰/۴۷۵ در رتبه دوم قرار دارد. اگر ضریب مسیری بیشتر از ۱/۹۶ باشد آنگاه آن ضریب در سطح خطای ۵ درصد معنی‌دار است و فرضیه مربوط به آن تایید می‌گردد و در غیر اینصورت آن فرضیه معنی‌دار نبوده و فرضیه رد می‌شود. هر دو مؤلفه دارای تاثیر معنی‌دار بر زیرنظام تأمین فضا هستند.

شاخص‌های نیکویی برازش مدل

معیار توان دوم Q	ضریب تعیین	سازه‌ها
۰/۷۱	۰/۹۹۹	تأمین فضا و تجهیزات فناوری

معیار Q2 نیز که مقدار توصیه شده آن بیشتر از ۰/۱۵ برای قدرت پیش‌بینی‌کنندگی متوسط و ۰/۳۵ برای قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مناسب است، این مقدار برای زیرنظام تأمین فضا ۰/۷۱ است یعنی قدرت پیش‌بینی‌کنندگی این سازه بسیار خوب است.

برازش مدل کلی پژوهش (معیار نیکویی برازش)

میانگین مقادیر اشتراکی سازه‌های مرتبه اول مدل پژوهش که همان مقادیر AVE سازه‌ها است برابر با ۰/۷۳۸ است و میانگین مقادیر R2 سازه‌های درون‌زای مدل پژوهش نیز ۰/۹۹۹ است؛ بنابراین مقدار معیار GOF عدد ۰/۸۶ به دست می‌آید و از آنجا که بیشتر از به مقدار ملاک ۰/۳۶ است، نشان‌دهنده برازش کلی مناسب مدل پژوهش است.

مدل اندازه‌گیری پژوهش و ارزشیابی

گویه‌های سنجش این زیر نظام به دو مؤلفه اصلی اصول و وظیفه تقسیم شده است. مؤلفه اصول با ۵۱۶/۰ دارای بیشترین بارعاملی، و وظیفه با ۵۰۸/۰ در رتبه دوم قرار دارد. اگر ضریب مسیری بیشتر از ۱/۹۶ باشد آنگاه آن ضریب در سطح خطای ۵ درصد معنی‌دار است و فرضیه مربوط به آن تایید می‌گردد و در غیر اینصورت آن فرضیه معنی‌دار نبوده و فرضیه رد می‌شود. هر دو مؤلفه دارای تاثیر معنی‌دار بر زیرنظام پژوهش و ارزشیابی هستند.

شاخص‌های نیکویی برازش مدل

سازه‌ها	ضریب تعیین	معیار توان دوم Q
پژوهش و ارزشیابی	۰/۹۹	۰/۵۶

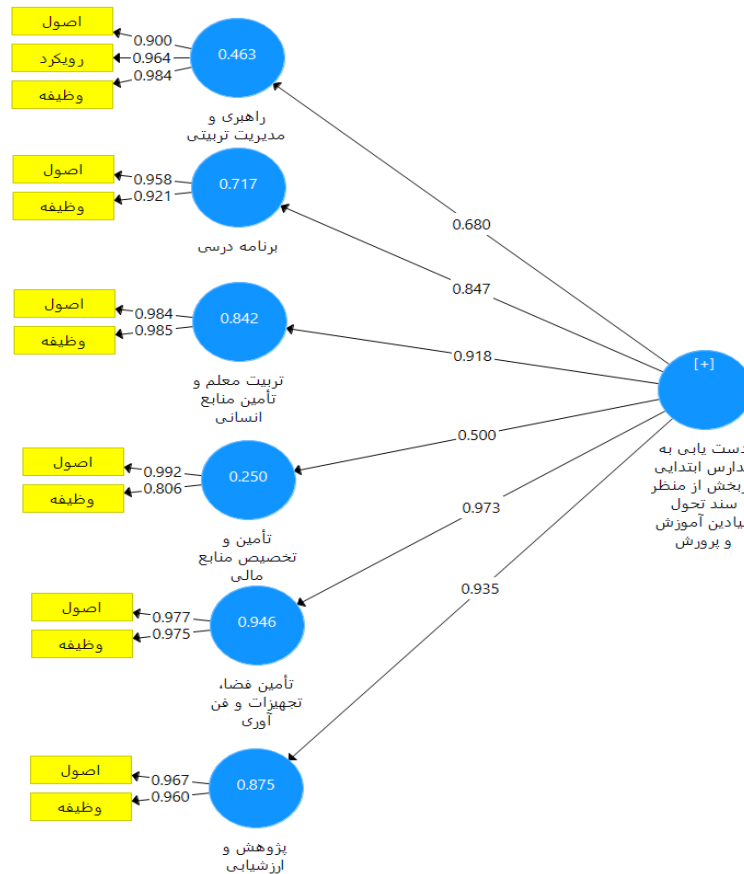
معیار Q2 نیز که مقدار توصیه شده آن بیشتر از ۰/۱۵ برای قدرت پیش‌بینی‌کنندگی متوسط و ۰/۳۵ برای قدرت پیش‌بینی‌کنندگی مناسب است، این مقدار برای زیرنظام پژوهش و ارزشیابی ۰/۵۶ است یعنی قدرت پیش‌بینی‌کنندگی این سازه بسیار خوب است.

برازش مدل کلی پژوهش (معیار نیکویی برازش)

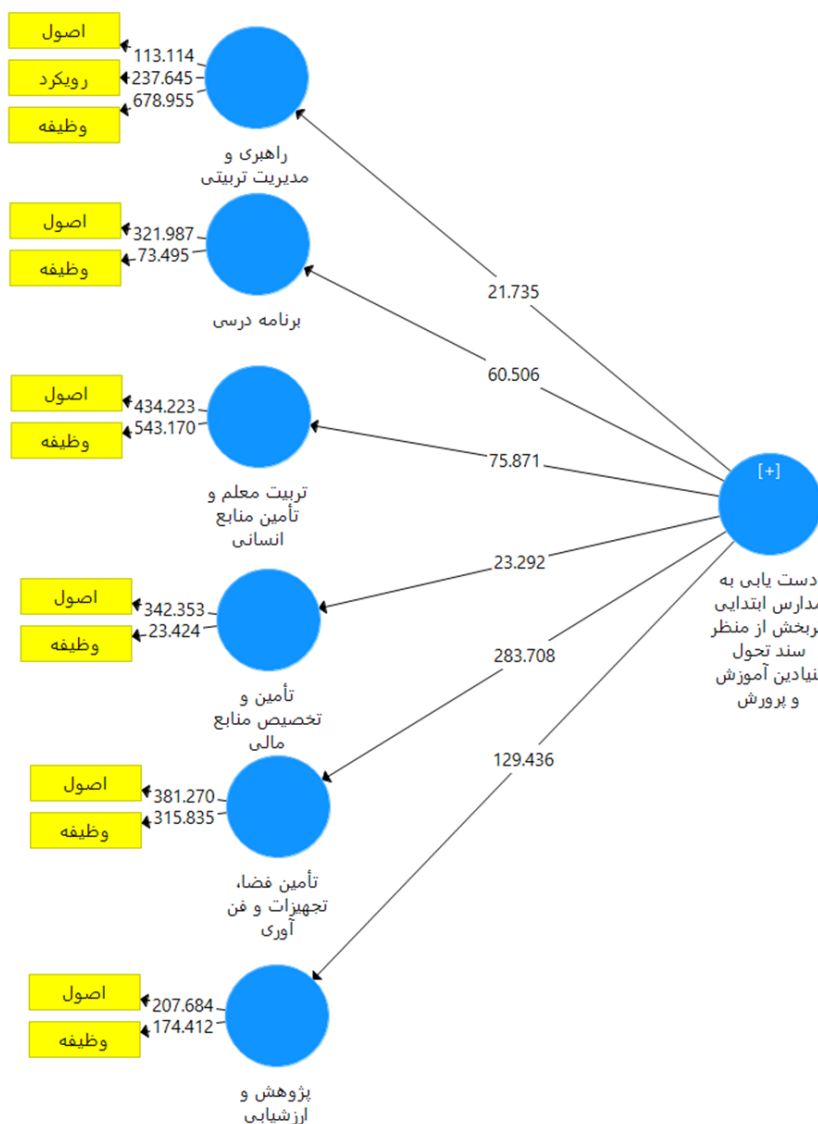
میانگین مقادیر اشتراکی سازه‌ای مرتبه اول مدل پژوهش که همان مقادیر AVE سازه‌ها است برابر با ۰/۵۶ است و میانگین مقادیر R2 سازه‌های درون‌زای مدل پژوهش نیز ۰/۹۹ است، بنابراین مقدار معیار GOF عدد ۰/۷۴ به دست می‌آید و از آنجاکه بیشتر از به مقدار ملاک ۰/۳۶ است، نشان‌دهنده برازش کلی مناسب مدل پژوهش است.

الگوی پیشنهادی به منظور دست‌یابی به مدارس ابتدایی اثربخش از منظر مبانی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

بعد از بررسی و اعتبار مدل‌های اندازه‌گیری ۱- راهبری و مدیریت تربیتی، ۲- برنامه درسی، ۳- تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، ۴- تأمین و تخصیص منابع مالی، ۵- تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری، ۶- پژوهش و ارزیابی، الگوی پیشنهادی به منظور دست‌یابی به مدارس ابتدایی اثربخش از منظر مبانی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با استفاده از مدل معادلات ساختاری و با استفاده از نرم‌افزار آماری PLS ارائه می‌شود.

شکل ۱- ضرایب بارهای عاملی مدل کلی پژوهش

شکل ۲- آماره تی مدل کلی پژوهش

سؤال ۴. اعتبارسنجی الگوی پیشنهادی در چه حد است؟

اعتبارسنجی تحلیل به روش مدل سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی دارای سه مرحله اصلی زیر می باشد:

- برازش مدل اندازه گیری
- برازش مدل ساختاری
- برازش مدل کلی

اعتبارسنجی الگوی پیشنهادی

بررسی مدل اندازه گیری

مدل اندازه گیری مدلی است که در آن روابط بین متغیرهای مشاهده پذیر و مکنون مورد توجه قرار گرفته و اندازه گیری می شود. برازش مدل های اندازه گیری شامل معیارهای زیر است:

معیار اول مدل های اندازه گیری

معناداری بار عاملی بین گویه ها و متغیرهای مکنون مربوط به خود

همان طور که بیان شد مدل بیرونی هم ارز تحلیل عامل تأییدی است. یعنی جهت بررسی مدل، نخست برای سنجش روابط متغیرهای پنهان با گویه های سنجش آن ها از مدل بیرونی استفاده شده است. مدل بیرونی ارتباط گویه ها یا همان سؤالات پرسشنامه را با سازه ها مورد بررسی قرار می دهد. در واقع تا ثابت نشود سؤالات پرسشنامه، متغیرهای پنهان را به خوبی اندازه گیری کرده اند، نمی توان روابط را مورد آزمون قرار داد.

برای آنکه نشان داده شود متغیرهای پنهان به درستی اندازه‌گیری شده‌اند از مدل بیرونی استفاده شده است. بارهای عاملی استاندارد شده و ضرایب t بین تمامی سؤالات و متغیرهای مکنون مربوط در جدول ۲ آورده شده است. اگر بار عاملی کمتر از $0/3$ باشد رابطه ضعیف در نظر گرفته می‌شود بارعاملی بین $0/3$ تا $0/6$ قابل قبول است و اگر بزرگتر از $0/6$ باشد خیلی مطلوب است.

جدول ۸- مقادیر بار عاملی مدل بیرونی متغیرهای مکنون

متغیر پنهان	نماد سؤالات / گویه‌ها	مقدار بار عاملی	مقدار آماره t
راهبری و مدیریت تربیتی	وظیفه	۰/۹۸۴	۶۷۸/۹۵۵
	رویکرد	۰/۹۶۴	۲۳۷/۶۴۵
	اصول	۰/۹۰۰	۱۱۳/۱۱۴
برنامه درسی	وظیفه	۰/۹۲۱	۷۳/۴۹۵
	اصول	۰/۹۵۸	۳۲۱/۹۸۷
تربیت معلم و تأمین منابع انسانی	وظیفه	۰/۹۸۵	۵۴۳/۱۷۰
	اصول	۰/۹۸۴	۴۳۴/۲۲۳
تأمین و تخصیص منابع مالی	وظیفه	۰/۹۹۲	۲۳/۴۲۴
	اصول	۰/۸۰۶	۳۴۲/۳۵۳
تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری	وظیفه	۰/۹۷۷	۳۱۵/۸۳۵
	اصول	۰/۹۷۵	۳۸۱/۳۷۰
پژوهش و ارزشیابی	وظیفه	۰/۹۶۷	۱۷۴/۴۱۲
	اصول	۰/۹۶۰	۲۰۷/۶۸۴

براساس نتایج مدل اندازه‌گیری مندرج در جدول ۸ بارهای عاملی مشاهده شده در تمامی سؤالات مقادیری بزرگ‌تر از $0/5$ دارد که نشان می‌دهد همبستگی مناسب و قابل قبول بین متغیرهای قابل مشاهده با متغیرهای پنهان مربوط به خود، وجود دارد.

معیار دوم مدل‌های اندازه‌گیری

روایی همگرا

برای این شاخص حداقل مقدار $0/5$ در نظر گرفته شده است. ولی برای محاسبات دقیق‌تر بعدی بهتر است مقدار AVE را با حذف سؤالات با بار عاملی کمتر افزایش داد.

جدول ۹- نتایج بررسی روایی همگرا با معیار AVE

متغیر	تعداد سؤالات	AVE
راهبری و مدیریت تربیتی	۳	۰/۹۰۲
برنامه درسی	۲	۰/۸۸۳
تربیت معلم تأمین منابع انسانی	۲	۰/۹۶۹
تأمین و تخصیص منابع مالی	۲	۰/۸۱۸
تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری	۲	۰/۹۵۳
پژوهش و ارزشیابی	۲	۰/۹۲۸

نتایج مربوط به بررسی روایی همگرا در جدول ۹ آورده شده است. با توجه به حدود گفته شده برای این معیار می‌توان گفت که تمامی سازه‌های تحقیق در حد مناسب بوده و مطلوبیت مدل‌های اندازه‌گیری را تأیید می‌کند.

معیار سوم مدل‌های اندازه‌گیری

پایایی (ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی)

از آنجا که این شاخص بسیار سخت‌گیرانه بوده، برای بررسی همسانی درونی مدل اندازه‌گیری در روش pls از معیار مدرن‌تری به نام پایایی ترکیبی (CR) استفاده می‌شود. در نتیجه برای سنجش بهتر پایایی در روش pls هر دوی این معیارها به کار برده می‌شوند. در صورتی که مقدار پایایی ترکیبی برای هر سازه بیشتر از $0/7$ شود، نشان از پایداری درونی مناسب برای مدل اندازه‌گیری دارد و برای ضریب آلفای کرونباخ مقادیر بالاتر از $0/6$ قابل قبول است. نتایج این دو معیار در جدول ۴ آمده است.

جدول ۱۰- نتایج ضرایب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی ترکیبی

متغیر	تعداد سؤالات	ضریب آلفای کرونباخ (Alpha > 0.7)	ضریب پایایی ترکیبی (CR > 0.7)
راهبری و مدیریت تربیتی	۳	۰/۹۴۷	۰/۹۶۵

برنامه درسی	۲	۰/۸۷۰	۰/۹۳۸
تربیت معلم تأمین منابع انسانی	۲	۰/۹۶۸	۰/۹۸۴
تأمین و تخصیص منابع مالی	۲	۰/۸۴۲	۰/۸۹۹
تأمین فضا، تجهیزات و فن آوری	۲	۰/۹۵۰	۰/۹۵۳
پژوهش و ارزیابی	۲	۰/۹۲۳	۰/۹۶۳

همانطور که در جدول ۱۰ ملاحظه می‌شود نتایج ضریب آلفای کروناخ و پایایی ترکیبی متغیرها آورده شده است که با توجه به حدود گفته شده برای هر دو معیار، نتیجه می‌شود که مقدار ضرایب آلفای کروناخ و پایایی ترکیبی برای تمامی سازه‌های پژوهش مورد قبول می‌باشند.

معیار چهارم مدل‌های اندازه‌گیری

روایی واگرا (روش فورنل و لاکر)

معیار مهم دیگری که با روایی مشخص می‌گردد، میزان رابطه یک سازه با شاخص هایش در مقایسه رابطه آن سازه با سایر سازه‌ها است؛ به طوری که روایی واگرای قابل قبول یک مدل حاکی از آن است که یک سازه در مدل تعامل بیشتری با شاخص‌های خود دارد تا با سازه‌های دیگر. در نرم‌افزار PLS، بررسی این امر به وسیله یک ماتریس صورت می‌پذیرد که خانه‌های این ماتریس حاوی مقادیر ضرایب همبستگی بین سازه‌ها و جذر مقادیر AVE مربوط به هر سازه است. این مدل در صورتی روایی واگرای قابل قبولی دارد که اعداد مندرج در قطر اصلی از مقادیر زیرین خود بیشتر باشند:

جدول ۱۱- نتایج بررسی روایی واگرا به روش فورنل و لاکر

متغیرهای پژوهش	برنامه درسی	تأمین فضا، تجهیزات و فن آوری	تأمین و تخصیص منابع مالی	تربیت معلم و تأمین منابع انسانی	دست‌یابی به مدارس ابتدایی اثربخش	راهبری و مدیریت تربیتی	پژوهش و ارزشیابی
برنامه درسی	۰/۹۴۰						
تأمین فضا، تجهیزات و فن آوری	۰/۷۶۹	۰/۹۷۶					
تأمین و تخصیص منابع مالی	۰/۴۴۹	۰/۴۱۷	۰/۹۰۴				
تربیت معلم و تأمین منابع انسانی	۰/۸۴۱	۰/۹۴۲	۰/۲۱۳	۰/۹۸۵			
دست‌یابی به مدارس ابتدایی اثربخش	۰/۸۴۷	۰/۹۷۳	۰/۵۰۰	۰/۹۱۸	۰/۷۷۶		
راهبری و مدیریت تربیتی	۰/۳۴۱	۰/۶۳۶	۰/۰۹۵	۰/۵۴۰	۰/۶۸۰	۰/۹۵۰	
پژوهش و ارزشیابی	۰/۷۵۸	۰/۹۰۳	۰/۷۰۰	۰/۷۷۲	۰/۹۳۵	۰/۵۳۵	۰/۹۶۳

جدول ۱۱ نتایج بررسی روایی واگرا را به روش فورنل و لاکر نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود، مقدار جذر AVE متغیرهای مکنون در پژوهش حاضر که در خانه‌های موجود در قطر اصلی ماتریس قرار گرفته‌اند، بالاتر از مقادیر همبستگی که در خانه‌های زیرین و چپ قطر اصلی هستند. لذا می‌توان اظهار داشت که در مدل فوق، سازه‌ها متغیرهای مکنون در مدل تقریباً تعامل بیشتری با سوالات خود دارند تا با سازه‌های دیگر. به بیان دیگر روایی واگرای مدل در حد قابل قبول است.

نتیجه یافته‌های بخش مدل‌های اندازه‌گیری

تمامی معیارهای آلفای کروناخ، معناداری بارهای عاملی بین سوالات و متغیرهای مکنون، ضریب پایایی ترکیبی، AVE، روایی واگرا به روش فورنل و لاکر مناسب بودن مدل اندازه‌گیری را نشان می‌دهد، بدین مفهوم که پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش همان چیزی را می‌سنجد که مد نظر پژوهشگر است.

بررسی مدل ساختاری

مدل ساختاری، نشان‌دهنده روابط بین متغیرهای مکنون است. معیارهای استفاده شده در این مدل به شرح زیر است:

معیار اول مدل‌های ساختاری

ضرایب مسیر (بتا) و معناداری آن (مقادیر t-value)

معیار اول از بررسی برازش مدل ساختاری، ضرایب معناداری t است. چنانچه مقدار بدست آمده بیشتر از ۱/۹۶ بدست آید، آن رابطه تایید می‌شود.

جدول ۱۲- ضرایب بار عاملی استاندارد شده و مقدار t بین متغیرهای مکنون

مقدار (t)	ضریب مسیر (β)	سازه وابسته	سازه مستقل
۳۱/۷۳۵	۰/۶۸۰	راهبری و مدیریت تربیتی	دستیابی به مدارس ابتدایی اثربخش از منظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش
۶۰/۵۰۶	۰/۸۴۷	برنامه درسی	
۷۵/۸۷۱	۰/۹۱۸	تربیت معلم تأمین منابع انسانی	
۲۳/۲۹۲	۰/۵۰۰	تأمین و تخصیص منابع مالی	
۲۸۳/۷۰۸	۰/۹۷۳	تأمین فضا، تجهیزات و فن آوری	
۱۲۹/۴۳۶	۰/۹۳۵	پژوهش و ارزیابی	

با توجه به نتایج جدول شماره ۱۲ مقادیر t محاسبه شده بین تمامی متغیرهای مستقل و وابسته موجود در مدل بزرگتر از ۱/۹۶ بوده و در سطح ۹۵ درصد معنادار است. به عبارتی مناسب بودن مدل ساختاری را نشان می‌دهد.

معیار دوم مدل‌های ساختاری

شاخص ضریب تعیین (R2) متغیرهای مکنون درون‌زا

R2 معیاری است که نشان از تأثیر یک متغیر برون‌زا بر یک متغیر درون‌زا دارد و سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی R2 در نظر گرفته می‌شود. نتایج شاخص ضریب تعیین به شرح زیر است.

جدول ۱۳- ضرایب R2 متغیرهای پژوهش

R ²	سازه درون‌زا
۰/۴۶۳	راهبری و مدیریت تربیتی
۰/۷۱۷	برنامه درسی
۰/۸۴۲	تربیت معلم تأمین منابع انسانی
۰/۲۵۰	تأمین و تخصیص منابع مالی
۰/۹۴۶	آوری تأمین فضا، تجهیزات و فن
۰/۸۷۵	پژوهش و ارزیابی

مقدار R2 برای سازه راهبری و مدیریت تربیتی متوسط، برنامه درسی قوی، تربیت معلم تأمین منابع انسانی قوی، تأمین و تخصیص منابع مالی ضعیف، تأمین فضا، تجهیزات و فن آوری قوی، پژوهش و ارزیابی قوی است که نشان از برازش مناسب مدل ساختاری پژوهش می‌باشد.

معیار سوم مدل‌های ساختاری

معیار (Q2 (Stone- Geisser criterion)

این معیار، قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌سازد. مقدار Q2 باید در مورد تمامی سازه‌های درون‌زای مدل محاسبه شود. در صورتی که مقدار آن صفر و یا کمتر از صفر شود؛ نشان از آن دارد که روابط بین سازه‌های دیگر مدل و آن سازه درون‌زا به خوبی تبیین نشده است و در نتیجه مدل احتیاج به اصلاح دارد.

هنسلر و همکاران (۲۰۰۹) در مورد شدت قدرت پیش‌بینی مدل در مورد سازه‌های درون‌زا سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را تعیین نمودند که به ترتیب قدرت پیش‌بینی کم، متوسط و زیاد را نشان می‌دهند.

ضرایب Q² متغیرهای پژوهش

Q ²	سازه درون‌زا
۰/۳۹	راهبری و مدیریت تربیتی
۰/۶۱	برنامه درسی
۰/۸۱	تربیت معلم تأمین منابع انسانی
۰/۱۳	تأمین و تخصیص منابع مالی
۰/۹۰	تأمین فضا، تجهیزات و فن آوری
۰/۸۰	پژوهش و ارزیابی

مقدار Q2 برای سازه درون‌زای تأمین و تخصیص منابع مالی با مقدار ۰/۱۳ نشان از قدرت پیش‌بینی ضعیف و برای سایر سازه‌ها نشان از قدرت پیش‌بینی قوی برای می‌باشد. لذا برازش مناسب مدل ساختاری پژوهش را تأیید می‌کند.

نتیجه یافته‌های بخش مدل‌های ساختاری

شاخص‌های ضریب تعیین (R^2)، شاخص ارتباط پیش بین (Q^2) و ضرایب مسیر (بتا) و معناداری آن (مقادیر t-value) همگی در حد مناسب و قابل قبول بوده که مناسبت مدل‌های ساختاری را به نمایش گذاشته است.

ملاک کلی برازش (GOF)

برای کاهش تفاوت بین ماتریس‌های کوواریانس مشاهده شده و بازتولید شده می‌باشند. مفروضه‌ای که در PLS وجود ندارد. البته تنه‌هاوس و همکاران (۲۰۰۵) شاخص کلی برازش را برای بررسی برازش مدل معرفی نموده‌اند. ملاک کلی برازش را می‌توان با محاسبه میانگین هندسی میانگین اشتراک و R^2 بدست آورد.

برای این شاخص، مقادیر ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ به ترتیب ضعیف، متوسط و قوی توصیف شده است.

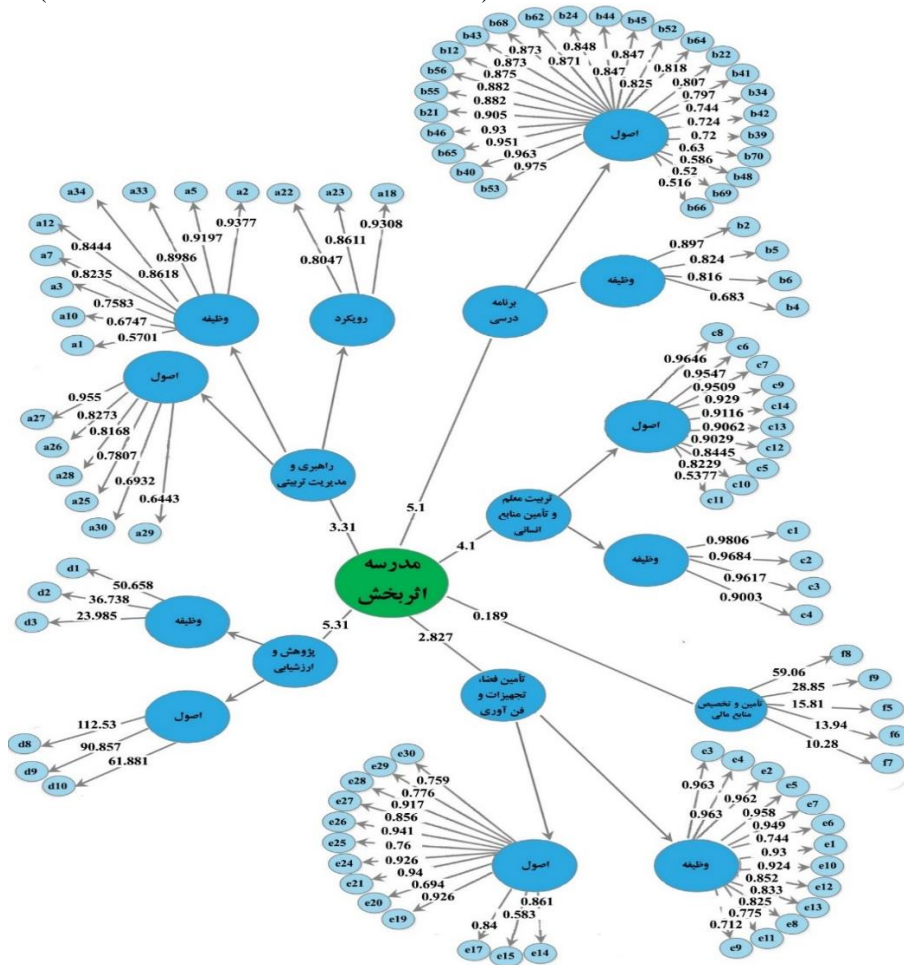
جدول ۱۴- نتایج برازش کلی مدل با معیار GOF

R^2	مقادیر اشتراکی	
۰/۴۶۳	۰/۹۴۹	راهبری و مدیریت تربیتی
۰/۷۱۷	۰/۹۳۹	برنامه درسی
۰/۸۴۲	۰/۹۸۴	تربیت معلم تأمین منابع انسانی
۰/۲۵۰	۰/۸۹۹	تأمین و تخصیص منابع مالی
۰/۹۴۶	۰/۹۷۶	تأمین فضا، تجهیزات و فن آوری
۰/۸۷۵	۰/۹۶۳	پژوهش و ارزیابی
---	۰/۸۰۸	دستیابی به مدارس ابتدایی اثربخش

$$GOF = \sqrt{((\text{Communality}) \times (R \text{ Square}))^2} = \sqrt{(0.93 \times 0.58)} = 0.73$$

$$((\text{Communality}) \bar{)} = (0.949 + 0.939 + 0.984 + 0.899 + 0.976 + 0.963 + 0.808) / 7 = 0.93$$

$$((R \text{ Square}) \bar{})^2 = (0.463 + 0.717 + 0.842 + 0.250 + 0.946 + 0.875) / 6 = 0.58$$

شکل ۳- بار عاملی گویه‌ها

بحث و نتیجه گیری

بر اساس نتایج بدست آمده در زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فن آوری از جمله وظایف یک مدرسه اثربخش پرداختن به سازماندهی ساخت فضاها متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طیبه، طراحی ساخت فضاها متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طیبه، برنامه‌ریزی، ساخت فضاها، متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طیبه، ساخت فضاها متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طیبه، پشتیبانی ساخت فضاها متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طیبه، نظارت بر ساخت فضاها متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طیبه، تأمین فضای کالبدی، تجهیزات و فن آوری مناسب و معتبر، تولید و تأمین فن آوری (فناوری اطلاعات و ارتباطات) متناسب با اهداف ساخت‌های تربیت، زمینه‌سازی برای ایجاد نشاط و شادابی در متربیان، توجه به هویت ویژه مدرسه صالح از طریق طراحی فضای مدرسه، طراحی فضای مناسب و ایمن، تأمین و تجهیز فضا به تجهیزات متناسب با اهداف مراحل تربیت، هویت‌بخشی به معماری فضاهای تربیتی با توجه به فرهنگ ایرانی - اسلامی است و برای انجام درست وظایف از اصول هماهنگی و تناسب فضا با اهداف و ویژگی‌های جریان تربیت رسمی و عمومی، متناسب‌سازی فضا با لوازم تحقق کارکردها و وظایف، ارتباط منطقی با طبیعت، معماری همساز با اقلیم و شرایط اقلیمی، رعایت اصل ایمنی و پایداری در فضا و تجهیزات، بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، تجهیز محیط تربیتی به رسانه‌های دیداری، شنیداری، الکترونیکی و فناوری‌های تربیتی، تجهیز محیط‌های تربیتی به کتاب و کتابخانه و دیگر منابع تربیتی، مشارکت بهره‌برداران و متخصصان در فرایند طراحی، ساخت، تعمیر و نگهداری فضا، تجهیزات و فناوری، عدم انحصار محیط یادگیری به کلاس درس، پژوهش محوری و استفاده از آخرین یافته‌های علمی و پژوهشی داخلی و خارجی، رعایت عدالت در توزیع فضا و تجهیزات و فناوری، توانمندسازی مربیان و معلمان و مدیران برای استفاده از فرصت تجهیزات و فناوری‌ها پیروی نماید.

بر اساس نتایج پژوهش در زیر نظام پژوهش و ارزشیابی از جمله وظایف یک مدرسه اثربخش، توسعه، تحول و ارتقاء پیوسته کیفیت آموزشی با استفاده از انتظارات در حال رشد، نوسازی و بهسازی، پیش‌بینی چالش‌ها، مسائل و بحران‌های پیش‌رو، تشخیص مسائل و بحران‌های تربیتی و راه‌های مقابله با آن‌ها، با پیروی از اصول: استمرار و پیوستگی، همه‌جانبه‌گری در تعیین اولویت‌ها، همه‌جانبه‌نگری در مدیریت و اجراء نظر قرار گیرد.

بر اساس نتایج بدست آمده در زیر نظام تربیت‌معلم و تأمین منابع انسانی، برای اثربخشی مدرسه انجام وظایف: برنامه‌ریزی به منظور رشد هویت حرفه‌ای مربیان (آموزگاران)، استقرار ساز و کار لازم برای رشد شایستگی‌های ویژه مربیان، (آموزگاران)، استقرار ساز و کارهای لازم برای رشد شایستگی‌های پایه مربیان، (آموزگاران)، تدارک فرصت‌های متنوع بکارگیری آموخته‌ها متناسب با استعداد و توانمندی مربیان، (آموزگاران) همچنین برای تحقق موارد فوق از اصول: حضور در دوره‌های علمی - پژوهشی و انجام ماموریت‌های سطح مدرسه، تنوع‌بخشی بر جذب و تربیت منابع انسانی (ذخیره‌سازی منابع انسانی)، آشنایی مربیان با اهداف و راهبردهای تربیتی، حفظ کرامت انسانی در کلیه مراحل جذب، آماده‌سازی حفظ و ارتقاء و ارزشیابی، وجود یک دوره آزمایشی بدو ورود، ارزشیابی از عملکرد مربیان (آموزگاران) در سه سطح محصول برونداد و پیامد (محصول: تا چه اندازه نتایج امتحانات نیمسال تحصیلی، ارتقا از یک دوره به دوره بالاتر و ... رضایت‌بخش هستند، برونداد: تا چه اندازه نتایج نظام آموزشی در مقایسه با استانداردهای از قبل تعیین شده یا اهداف و انتظارات رضایت‌بخش هستند. پیامد: وضعیت اشتغال به کار یا پیامد آموخته‌ها در شغل افراد (از دیدگاه خود، جامعه استفاده‌کنندگان از خدمات) رضایت‌بخش است. ساماندهی نیروها به رعایت استانداردهای حرفه‌ای، رعایت اصل عدالت تربیتی در جذب، آماده‌سازی، حفظ و ارتقاء و ارزشیابی منابع انسانی، دریافت پروانه اشتغال برای ورود به خدمت، اشتغال مربیان (آموزگاران) بصورت تمام وقت پردازیم.

از جمله وظایفی که بر اساس نتایج پژوهش، در زیرنظام برنامه درسی برای اثربخشی مدارس می‌توانیم به آن اشاره نماییم: فراهم‌سازی زمینه مناسب برای طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی است. و به منظور ارتقاء کیفیت اجرا و بهسازی برنامه درسی مشارکت سایر زیرنظام‌ها نیز لازم و ضروریست. اما این وظایف تابع اصولی می‌باشند: توزیع بهینه فرصت‌های تربیتی در بخش غیرتجویزی: توجه به انواع سه‌گانه (مکمل، فوق برنامه و اوقات فراغت) و همچنین انواع اهداف در ساحت‌های اعتقادی عبادی و اخلاقی / اجتماعی و سیاسی / بدنی و زیستی / اقتصادی و حرفه‌ای / علمی و فناوری / زیبایی شناختی و هنری، عاملیت دانش‌آموزان در اجرای برنامه درسی: در مدارس اثربخش، فرایند کسب شایستگی‌ها بدین گونه است که دانش‌آموز عاملیت داشته و آموزگار نقش راهنما را ایفا می‌نماید. سازماندهی زمانی حوزه‌های یادگیری باید به گونه‌ای باشد که امکان تمرکز بر حداقل حوزه‌های یادگیری در زمان واحد را فراهم سازد. توجه به مفهوم ارزشیابی به مغناطیس توجه (عدم هماهنگی به معطل ماندن هدف منجر می‌شود) مفهوم ارزشیابی نباید به مفهوم اندازه‌گیری تقلیل داده شود. ارزشیابی باید آئینه تمام‌نمای اهداف (برنامه درسی و نظام تربیت رسمی و عمومی) باشد. تدارک فرصت‌های تربیتی متنوع که در آن درک و اصلاح مداوم موقعیت برای تمام دانش‌آموزان فراهم شود که پیش‌قدمه آن، نیازسنجی متناسب با کثرت و تنوع پذیرفته شده در خاستگاه تصمیم‌گیری (آزادسازی) به صورت چندلایه‌ای (چند مرحله‌ای) ادراک شده و از انحصار تشکیلات مرکزی خارج شود. به منظور نیل به شایستگی‌های دانش‌آموزان،

کوشش در جهت برقراری تعامل سازنده میان برنامه درسی الزامی و انتخابی و اختیاری و ایجاد هم‌افزایی میان این اجزاء سه گانه. اصالت قائل شدن برای ارزشیابی فرایندی، غیررسمی و درونی این اصل منطبق بر اصل پاسخگویی و نظارت از اصول تربیت رسمی و عمومی منتج شده است. در این اصل، علاوه بر اینکه تحقق شایسته فرایند تربیت بر اساس نظام معیار و اقتضائات آن تکلیف الهی تلقی شود، به لحاظ نقش و جایگاه بی‌نظیر آن در بهبود و پیشرفت پایدار جامعه نیز، مسئولیتی اجتماعی و همگانی به شمار آید. از این رو لازم است از سویی همه عوامل سهیم و تأثیر گذار مرتبط با امر تربیت، نسبت به عملکرد خود پاسخگو باشند و مسئولیت آثار تربیتی اقدامات خویش را بپذیرند و از دیگر سو باید عملکرد مجموعه عوامل سهیم، تأثیر گذار و مرتبط با امر تربیت مورد نظارت و پایش مداوم قرار گیرد. به این منظور باید مسئولیت و تکالیف مرتبط با هر یک از عوامل سهیم و مؤثر در امر تربیت مشخص شود و فرایند تربیت و همه مؤلفه‌ها و عناصر آن مورد ارزش‌یابی مستمر واقع شوند تا به طور مستمر بهبود یابند. همه‌جانبه‌نگری: تکوین و تعالی مداوم دانش‌آموزان و شکل‌گیری و پیشرفت جامعه صالح باید حاصل عمل تعاملی و مداوم دانش‌آموزان با مجموعه‌ای از افراد به نام معلم باشد، که نقش فعال و تأثیرگذار هر دو دسته در تحقق این عمل و به نتیجه رسیدن آن امری اساسی و غیر قابل انکار است. اما این فرایند تعاملی در خلأ صورت نمی‌گیرد و لاجرم مجموعه‌ای از عوامل روانی (استعدادها، علائق، انگیزه‌ها و تجارب شخصی)، اجتماعی (اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و تاریخی)، طبیعی (وراثتی، زیستی، جغرافیایی) و ماورای طبیعی (نظیر هدایت‌ها و توقیفات خاصی که بر اثر ایمان و اخلاص، عبادت و دعا، توسل و توکل، صدقه و عمل صالح نصیب برخی می‌شود). در کم و کیف نتیجه بخشی این عمل البته بر اساس مشیت بالغه الهی مؤثر هستند، چنان که تحقق این تأثیر بنا بر مشیت الهی از دیگر سو، متوقف بر اراده و انتخاب دانش‌آموزان و نحوه مواجهه آنان با این عامل بیرونی است. این تعامل هدفمند، از سوی معلمین مستلزم فراهم آوردن انواع زمینه‌های ممکن برای رشد همه جانبه و متعادل دانش‌آموزان است. اولویت کسب شایستگی‌های پایه در اجرای برنامه درسی: شایستگی‌های پایه آن دسته از صفات و توانمندی‌ها و مهارت‌ها هستند که دانش‌آموزان باید آن‌ها برای وصول به مرتبه‌ای لازم یا شایسته از آمادگی عموم افراد جامعه برای تحقق حیات طیبه کسب کنند. استفاده از اصل راهنمایی و مشاوره در جریان پیوسته و متوالی تربیتی: راهنمایی یک جریان پیوسته و متوالی تربیتی است که از پیش از دبستان آغاز می‌شود و در دوره‌های بعدی تربیت با هدف تسهیل فرایند دستیابی دانش‌آموزان به مرتبه‌ای از حیات طیبه ادامه می‌یابد. ایجاد تنوع در رسانه‌ها و تأکید بر استفاده از رسانه‌های غیر کلامی: ایجاد تنوع در رسانه‌ها و تأکید بر استفاده از رسانه‌های غیر کلامی در فرایند یاددهی - یادگیری هماهنگ با اهداف گوناگون یادگیری و همچنین انواع دانش (معرفت) که آموختن آن‌ها در دستور کار نظام تربیتی قرار دارد باید در کانون توجه قرار گیرد. نگاه غیر قطبی در تدوین برنامه درسی: شناخت سطوح آزادسازی از یک سو، شرایط و ظرفیت‌های گوناگون و متغیر عوامل سهیم و مؤثر در مناطق مختلف کشور از سوی دیگر ضروری است. توجه به اصل ارزشیابی در خدمت یادگیری، با توجه به این اصل در برنامه درسی ارزشیابی از شایستگی‌ها (توانمندی‌ها مهارت‌ها و صفات) دانش‌آموزان باید در خدمت یادگیری قرار داشته باشد. اجرای ارزشیابی منصفانه: در ارزشیابی از شایستگی‌ها (توانمندی‌ها، مهارت‌ها و صفات) دانش‌آموزان اعم از (تکوینی یا مجموعی / پایانی) باید اصل ارزشیابی منصفانه که از به رسمیت شناختن تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان به ویژه از نظر هوش (استعدادهای) آنان سرچشمه می‌گیرد در کانون توجه قرار گیرد. توجه به طیف ظرفیت‌های وجودی (علائق و استعدادها و نیازهای دانش‌آموزان) در بخش غیرتجویزی، پیوستگی زمان تحصیل (جلوگیری از شکاف زمانی). سازماندهی محتوا با استفاده تلفیقی و مسئله‌محور: سازماندهی محتوای برنامه درسی باید با اتکا بر رویکرد تلفیقی و مسئله‌محور و تأکید بر مفاهیم، مهارت‌ها و ایده‌های اساسی در هر یک از ساحت‌های تربیت صورت گیرد، تا فرصت تجربیات دست اول برای کسب شایستگی‌ها جهت درک و اصلاح مداوم موقعیت از سوی دانش‌آموزان را فراهم کند. توجه به تقویت پرسشگری دانش‌آموزان: در فرایند کسب شایستگی‌ها لازم است پرسشگری دانش‌آموزان از آن جا که پرسش انرژی متراکم یادگیری است مورد تأکید و تشویق قرار گیرد. مسئولیت‌پذیری جمعی تمامی عوامل سهیم و مؤثر در کلیه سطوح: به منظور بهره‌گیری همزمان از ظرفیت محلی و ملی برای استقرار برنامه‌های درسی جدید رعایت این اصل ضروریست. توجه به سنجش شایستگی‌ها (صفات و توانمندی‌ها)، تمامیت تجارب تربیتی کسب شده (متأثر از برنامه درسی صریح و برنامه درسی ضمنی / پنهان) باید مورد تأکید باشد. تدریس تمام ساحتی، اجرای فرایند یاددهی و یادگیری با نگاه مشاوره و راهنمایی، سامان یابد. جمع‌آوری اطلاعات معتبر برای ارزشیابی: ارزشیابی برنامه درسی باید فراهم‌کننده اطلاعات معتبر، مفید و به موقع برای کلیه عوامل سهیم (اعم از مدیران، مربیان، اولیاء، مشاوران و سایر افراد ذینفع) باشد و مشارکت مؤثر تمامی عوامل سهیم را در بهره‌برداری از نتایج را به دنبال داشته باشد. استفاده از انواع راهنمایی و مشاوره شامل تحصیلی - تربیتی و شغلی. زمان تدریس متناظر با ساختار کلان و خرد: برنامه درسی باید دارای مؤلفه الزامی، انتخابی و اختیاری باشد. بر اساس نتایج پژوهش در زیرنظام راهبری و مدیریت تربیتی، برای اثربخشی مدارس، وظایفی برای آن به شرح زیر انتظار می‌رود.

برنامه‌ریزی، (پیش‌بینی فعالیت‌ها، روش‌ها، منابع، امکانات و...) برای تحقق اهداف سازمانی: به منظور استفاده بهینه از امکانات و دستیابی به اهداف مدیر واحد آموزشی بر اساس وظایف اصلی خود نسبت به برنامه‌ریزی اقدام نماید. در یک مدرسه اثربخش از سبک‌های مدیریت مشارکتی و حمایتی استفاده شود و تمام عوامل درون مدرسه‌ای، درصدد توسعه و تقویت مهارت‌های حرفه‌ای خود و همچنین دیگران باشند؛

در این مدارس با هم‌آموزی و از هم‌آموزی به عنوان توسعه و تقویت مشارکت میان افراد سازمان مشاهده شود. سازماندهی و روابط درست بین آن‌ها یک اولویت تلقی گردد. و هر کدام از عوامل مدارس نسبت به وظیفه محوله احساس مسئولیت کنند و نسبت به وظایف خود پاسخگو باشند که در نهایت توجه به وظایف محوله، تضمین کارآمدی و اثربخشی مدرسه گردد.

برای اثربخشی مدارس، در زیر نظام راهبری و مدیریت تربیتی، رعایت اصول زیر رعایت گردد. مشارکت‌جویی: توجه به خرد جمعی (هم‌افزایی)، در همه سطوح تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری، از دانش‌آموزان، آموزگاران و والدین دانش‌آموزان برای ارتقای کیفیت مدرسه استفاده شود. همچنین از مشارکت تشکل‌های مردم‌نهاد برای تحقق اهداف بهره‌مند گردد. شایسته‌سالاری: یکی از معضلات کنونی مدارس دوره ابتدایی، عدم توجه به کفایت علمی و عملی مدیران است. از آنجایی که مدیران به عنوان راهبران آموزشی و تربیتی مدارس شناخته می‌شوند، توجه به شایسته‌سالاری در انتصاب مدیران از اولویت بالایی برخوردار است. پژوهش‌محوری: با استفاده از این اصل، مدارس اثربخش توجه به یافته‌های علمی - پژوهشی و بهره‌مندی از نتایج این پژوهش‌ها برای تصمیم‌گیری برنامه‌های آموزشی و تربیتی حائز اهمیت است. مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی: با استفاده از این اصل، مدارس اثربخش، نسبت به وظایف محوله بر اساس چشم‌انداز مشخص مسئول و پاسخگو باشد. شفافیت در امور: با استفاده از این اصل، مدارس اثربخش بر اساس این زیرنظام، ملزم هستند که برنامه‌محور باشند و مقررات مالی و همچنین قوانین به طور واضح تبیین شده باشد و برای ارائه گزارش عملکرد تحت وب، اقدامات لازم به عمل آورند. همه‌جانبه‌نگری: مدارس اثربخش با استفاده از این اصل به همه ابعاد سازمانی و تمام ابعاد تربیت توجه دارد.

برای اثربخشی مدارس، در زیر نظام راهبری و مدیریت تربیتی، رویکردهایی به شرح زیر انتظار می‌رود: برنامه‌ریزی راهبردی و آینده پژوهانه: با توجه به پیشرفت علم و تکنولوژی برای تضمین کیفیت، برنامه‌ریزی درون مدرسه‌ای با نگاه به آینده تدوین و تهدیدها به فرصت تبدیل گردد و با کشف فرصت، برنامه‌ریزی عملیاتی، مدنظر قرار گیرد. افزایش بهره‌وری و استفاده آگاهانه از یافته‌های پژوهشی و فناوری‌های نوین در چهارچوب نظام معیار اسلامی: برای توانمندسازی منابع انسانی، مدیریت بهینه منابع و مصارف، استفاده از یافته‌های پژوهش‌های معتبر یک رویکرد مهم و تأثیرگذار است. عدالت‌مداری: توجه به تفاوت‌های فردی و جنسیتی، پیش‌بینی بهره‌مندی همگان از منابع و امکانات انسانی، مالی و مادی یک رویکرد اثرگذار است بر اساس نتایج پژوهش در زیرنظام تأمین و تخصیص منابع مالی برای اثربخشی مدرسه باید تابع اصول: اعمال حداکثر دقت، سرعت و صحت در عملیات مالی، تأمین فضاهای کالبدی، تجهیزات و فن‌آوری مناسب، برای زمینه‌سازی تحقق اهداف ساحت‌های تربیتی، رعایت اصل عدالت در برقراری و ارتقای کارایی با تخصیص منابع مالی، برقراری رقابت سازنده در نظام تربیت عمومی و رسمی (رقابت در جذب منابع و عوامل تربیتی)، نظارت بر مصرف منابع، پیروی نمود.

نتایج بدست آمده با مطالعات زیر همسو است و همخوانی دارد.

Ghanbari, S (2017), Heydari Fard, R(2014), Imam Juma, M R, et al (2015), Maddi, R, Discourse creation of the Fundamental Transformation of Education document, (2021), Navid Adham, M. Ragheb, F. *Designing an implementation model of the fundamental transformation of education* (2020), Pirhayati, S, et al (2017), Pour Haider, R; Samari, M; Hosni, M; Mortezaejad, N (2021), Rahayu, S; Ulfatin, N; Wiyono, B; Imron, A; Wajdi, T, Nizarudin, M (2018), Tari, F.; Hakimzadeh, R., et al.; (2022). Timurinejad, M (2013). Verhelst, D; Vanhoof, J; Boeve-de P, J; Van P (2020), Zandavani, A (2021).

بحث و نتیجه‌گیری براساس یافته‌های مهارت‌های مدیریت و رهبری

بر اساس نتایج پژوهش در زیرنظام راهبری و مدیریت تربیتی: محور وظایف: برنامه‌ریزی، پیش‌بینی فعالیت‌ها و روش‌ها و منابع امکانات برای تحقق اهداف، و در محور اصل: مشارکت‌جویی، و در محور رویکرد، برنامه‌ریزی راهبردی و آینده‌پژوهانه دارای بیشترین بار عاملی شناخته شدند. و در زیر نظام برنامه درسی: در محور وظایف: استقرار ساز و کارهای مناسب طراحی برنامه درسی دارای بیشترین بار عاملی و استقرار ساز و کارهای مناسب اجرا برنامه درسی دارای کمترین بار عاملی و در محور اصل: توزیع بهینه فرصت‌های تربیتی در بخش غیرتجویزی دارای بیشترین بار عاملی و زمان تدریس متناظر با ساختار کلان و خرد. دارای کمترین بار عاملی شناخته شدند. زیر نظام تربیت معلم و تأمین منابع انسانی، در محور وظایف: برنامه‌ریزی به منظور رشد هویت حرفه‌ای مربیان، و در محور اصل: حضور در دوره‌های علمی - پژوهشی و انجام مأموریت‌های سطح مدرسه، دارای بیشترین بار عاملی شناخته شدند. در زیر نظام پژوهش و ارزشیابی: در محور وظایف: توسعه، تحول و ارتقاء پیوسته کیفیت آموزشی با استفاده از انتظارات در حال رشد و بهسازی. و در بعد اصل: استمرار و پیوستگی از زیر نظام پژوهش و ارزشیابی، دارای بیشترین بار عاملی شناخته شدند. در زیر نظام تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری: در محور وظایف: سازماندهی ساخت فضاها متناسب با نیازها و ویژگی‌های حیات طیبه و در محور اصل: هماهنگی و تناسب فضا با اهداف و ویژگی‌های جریان تربیت رسمی و عمومی، دارای

بیشترین بار عاملی شناخته شدند. در زیر نظام تأمین و تخصیص منابع مالی: در محور اصل: اعمال حداکثر دقت، سرعت و صحت در عملیات مالی دارای بیشترین بار عاملی می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری بر اساس یافته‌های توانایی‌های شخصیتهایی

بر اساس نتایج پژوهش: در زیر نظام راهبری و مدیریت تربیتی، اصول: مشارکت‌جویی، شایسته‌سالاری، پژوهش‌محوری، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی، شفافیت در امور، همه‌جانبه‌نگری، به ترتیب دارای تأثیرگذاری بیشتر در اثربخشی مدارس می‌باشند.

بحث و نتیجه‌گیری بر اساس یافته‌های مهارت‌های ارتباطی

بر اساس نتایج پژوهش: بهره‌گیری از سبک مدیریت مشارکتی، بهره‌گیری از سبک مدیریت حمایتی، توسعه و تقویت مشارکت میان افراد سازمان (فکری، استعداد و توانایی) بیشترین تأثیر در اثربخشی مدارس را دارند.

پیشنهاد‌های کاربردی پژوهش

بر اساس یافته‌های پژوهش، به منظور دستیابی به مدارس ابتدایی اثربخش اولویت، اول: توجه به تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری. دوم: پژوهش و ارزشیابی. سوم: تربیت معلم و تأمین منابع انسانی. چهارم: برنامه درسی. پنجم: راهبری و مدیریت تربیتی. ششم: تأمین و تخصیص منابع مالی باید از سوی سیاستگذاران و برنامه‌نویسان مورد توجه قرار گیرد. بر این اساس پیشنهاد می‌گردد به موارد زیر توجه گردد.

زیرنظام تأمین فضا، تجهیزات و فن‌آوری

- پیش‌بینی و اجرای سازوکار مناسب برای ساخت و تجهیز فضای مناسب مخاطبان دوره ابتدایی.
- استفاده از وسایل و امکانات مناسب با نیاز مخاطبان دوره ابتدایی.
- استفاده از تصاویر مناسب با هویت ایرانی اسلامی در فضای فیزیکی و مجازی مدارس.
- رعایت نکات ایمنی در فضای فیزیکی مدرسه.
- کاربست معماری مناسب با اقلیم جغرافیای در مدارس دوره ابتدایی.
- کاربست صحیح فناوری آموزشی در مدارس.
- رایزنی با کتابخانه محلی و انعقاد تفاهم‌نامه برای استفاده از امکانات کتابخانه.
- رایزنی با پارک علم و فناوری و انعقاد تفاهم‌نامه برای برگزاری اردوی علمی هدفمند.

زیرنظام پژوهش و ارزشیابی

- ایجاد نظام ارزیابی عملکرد مدارس و مؤسسات آموزش و پرورش، ارتقای کیفیت و تقویت انگیزه‌های رقابت منطقی و علمی بین آنان.
- ایجاد نظام مسئله‌یابی، ارزشیابی، پژوهش، اشاعه، حمایت، کاربست و مستندسازی نتایج پژوهش و کیفیت بخشی به فرآیند سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری در سطح مدرسه.
- استانداردسازی و تدوین شاخص‌های کیفی در فرایند ارزیابی فعالیت‌های فرهنگی و تربیتی مدارس.
- توسعه ظرفیت پژوهش و نوآوری، نظریه‌پردازی، مدرسه پژوهی و مستندسازی تجربیات آموزشی-تربیتی بومی.

زیرنظام تربیت معلم و تأمین منابع انسانی

- طراحی و اجرای الگوی بالندگی شغلی- حرفه‌ای ویژه مدارس.
- استقرار نظام سنجش دوره‌ای صلاحیت‌های عمومی، تخصصی و حرفه‌ای معلمان و تکوین فرایند رتبه‌بندی علمی و تربیتی آنان با رویکرد تقویت انگیزه ارتقای شغلی در آنان بر اساس نظام معیار اسلامی.
- اصلاح قوانین و مقررات موجود استخدامی، مالی و اداری متناسب با حرفه‌های تخصصی، با مشارکت دستگاه‌های ذی‌ربط.
- تأسیس «سازمان نظام معلمی» و فراهم کردن زمینه مشارکت نمایندگان معلمان در تصمیم‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌های ناظر به حوزه معلمی از جمله اعطای گواهی صلاحیت‌های حرفه‌ای و پایش منظم آن و به رسمیت شناختن شأن و حق کنشگری و اظهار نظر تخصصی آنان در ساختارهای سیاست‌گذاری آموزش و پرورش.

زیرنظام برنامه‌درسی

- ایجاد سازوکارهای لازم برای تقویت آداب و سبک زندگی اسلامی- ایرانی، در تمام ساحت‌های تعلیم و تربیت به عنوان رویکرد حاکم در فرآیند طراحی، تدوین و اجرای برنامه‌های درسی و آموزشی.

➤ استفاده از تمام ظرفیت های برنامه درسی در راستای ترویج فرهنگ اقامه نماز و برپایی نماز جماعت در مدرسه، تقویت انس با قرآن در دانش آموزان، تقویت مهارت روخوانی و روان خوانی در دوره ابتدایی، توسعه فرهنگ قرآنی و تحکیم فضائل اخلاقی کرامت و عزت نفس و شجاعت، پذیرش قلبی و درونی و اغناء فکری در خصوص حجاب، حیا و عفت، صداقت، مسئولیت پذیری و نظم در تمام دوره های تحصیلی (ساحت اعتقادی، عبادی و اخلاقی).

➤ استفاده از ظرفیت برنامه های درسی، منابع آموزشی، شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات، کتابخانه، فرصت اردوها و فعالیت های برون مدرسه به ویژه مساجد و کانون های مذهبی برای تقویت معرفت و باور به معارف الهی به ویژه اعتقاد به توحید و معاد و ولایت و انتظار با رویکرد قرآنی، روایی و عقلانی در دانش آموزان و درونی سازی، تعمیق و ترویج فرهنگ حیا، عفاف و حجاب (ساحت اعتقادی، عبادی و اخلاقی).

زیرنظام راهبری و مدیریت تربیتی

- تغییر نقش مدیر به راهبر تربیتی با رویکردشایسته سالاری.
- استقرار نظام مدیریت مشارکت جو و مسئولیت پذیر براساس برنامه ریزی راهبردی و آینده نگر با تأکید بر فرآیندها و پیامدها براساس نظام معیاراسلامی.
- ارتقا و بهبود مستمر کیفیت نظام مدیریت و راهبری آموزشی و تربیتی با رویکرد تعالی بخش پویا وبالنده.
- برنامه ریزی راهبردی و آینده نگر برای ارتقای سطح مدارس دوره ابتدایی به سازمان یادگیرنده.
- مناسب سازی فرهنگ سازمانی براساس معیارهای اخلاق اسلامی با تأکید بر تقویت روحیه اخوت و تعاون، خلاقیت و آموزش مستمر.
- استقرار نظام خلاقیت، نوآوری و حمایت مادی و معنوی از مدیران، معلمان و دانش آموزان خلاق، نوآور و کارآفرین.

زیرنظام تأمین و تخصیص منابع مالی

- برگزاری دوره ضمن خدمت آموزشی با موضوع قوانین مالی برای مدیران.
- تدوین و ابلاغ برنامه نظارت بر عملکرد مدارس در زمینه قوانین مالی در طول سال تحصیلی.
- صدور ابلاغ تنخواه بر اساس نیاز واحدهای آموزشی.
- رایزنی با رسانه ملی و تشویق عوامل سهیم در تربیت به منظور مشارکت برابر با انتظارات سند تحول بنیادین.

نتیجه گیری

در پایان با توجه به یافته های تحقیق حاضر می توان نتیجه گیری کرد، در بخش کیفی: تمام مؤلفه های استخراج شده اثربخش می باشند. در بخش کمی: تمامی مؤلفه ها آماره t با سطح معنی دار ۰/۰۰۰۱ تفاوت معنی داری با سطح متوسط ۳ دارد. و از آنجا که، میانگین مؤلفه های راهبری و مدیریت تربیتی ۴/۳۹، برنامه درسی ۴/۳۶، تربیت معلم و تأمین منابع انسانی ۴/۵۷، تأمین و تخصیص منابع مالی ۴/۶۸، تأمین فضا، تجهیزات و فن آوری ۴/۵۶، مؤلفه پژوهش و ارزشیابی ۴/۵۶ بیشتر از سطح متوسط ۳ می باشد. لذا بیانگر اثر بخشی بالای عوامل شناسایی شده مدارس دوره ابتدایی است و دارای بار عاملی مناسب برای پیش بینی الگوی دستیابی به مدارس ابتدایی اثربخش از منظر سند تحول بنیادین آموزش و پرورش می باشند. و به منظور دستیابی به مدارس ابتدایی اثربخش اولویت اول توجه به تأمین فضا، تجهیزات و فن آوری. دوم: پژوهش و ارزشیابی. سوم: تربیت معلم و تأمین منابع انسانی. چهارم: برنامه درسی. پنجم: راهبری و مدیریت تربیتی. ششم: تأمین و تخصیص منابع مالی باید از سوی سیاستگذاران و برنامه نویسان مورد توجه قرار گیرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در مطالعه حاضر فرم های رضایت نامه آگاهانه توسط تمامی آزمودنی ها تکمیل شد.

حامی مالی

هزینه های مطالعه حاضر توسط نویسندگان مقاله تأمین شد.

مشارکت نویسندگان

طراحی و ایده پردازی: حدیقه عباسی، مژگان محمدی نائینی، فائزه ناطقی؛ روش شناسی و تحلیل داده ها: حدیقه عباسی، مژگان محمدی نائینی، فائزه ناطقی نظارت و نگارش نهایی: حدیقه عباسی.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Strategic document of the Deputy of Primary Education, (2019) [in Persian].
- Approvals of school executive regulations,(2021) [in Persian..
- Ghanbari, S (2017), the role of teachers' professionalism in school effectiveness, *Teacher's Professional Development, Volume 3, Number (2), 1-18. [in Persian]*
- Heydari Fard, R. (2014), design, testing and proposal of innovative school model.
- Imam Juma, M R, et al (2015), the relationship between thought leadership and the effectiveness of primary schools in Quds city based on the Parsons model, *scientific-research bimonthly Newer approach to educational management, volume 7, number 28, Bahman and Asfand 2015, pages 149-168. [in Persian]*
- Maddi, Reza; Discourse creation of the Fundamental Transformation of Education document, (2021)
- Navid Adham, M. Ragheb, F. *Designing an implementation model of the fundamental transformation of education* (2020). [in Persian]
- Pirhayati, S, et al (2017), Systematic Review of Effective Factors in Measuring Effective Elementary Schools, *Research in School and Virtual Learning, 7(1), 47-58. [in Persian]*
- Pour Haider, R; Samari, M; Hosni, M; Mortezaejad, N (2021), analysis of the role of teachers' performance evaluation in school effectiveness with the mediation of job passion, sense of justice and organizational trust. [in Persian]
- Rahayu, S; Ulfatin, N; Wiyono, B; Imron, A; Wajdi, T, Nizarudin, M (2018), The Professional Competency Teachers Mediate the Influence of Teacher Innovation and Emotional Intelligence on School Security, *ournal of Social Studies Education Research, v9 n2 p210-227.*
- Tari, F.; Hakimzadeh, R., et al.; Identifying and analyzing the most important challenges of pedagogy with a transcombination approach (2022). [in Persian]
- Timurinejad, M (2013). Investigating the relationship between citizenship behavior based on high school social science books. *Quarterly Journal of Behavioral Sciences, 11, 10-29. [in Persian]*
- Verhelst, D; Vanhoof, J; Boeve-de P, J; Van P (2020), Building a Conceptual Framework for an ESD-Effective School Organization. *Environmental Education, v51 n6 p400-415.*
- Zandavani, A (2021), the study of collective trust and collective efficiency in relation to school effectiveness from the perspective of elementary teachers, *bimonthly scientific research journal New Approach in Educational Management, 12, (1), April and May 2021, page 89-103. [in Persian]*